

Шта треба да зна сваки Православни хришћанин данас? Архимандрит Лазар Абашидзе

Шта је неопходно за спасење

1. Вера православна

Вера православна је први услов који је потребан за спасење; она је почетак спасења људи и основа свеколиког искупљења.

"А без вјере није могуће угодити Богу" (Јевр. 11, 6).

"Благодаћу сте спасени кроз вјеру" (Еф. 2, 8).

"А све што није од вјере grijех је" (Римљ. 14, 23) (1,4).

"Не оправдавамо се сами собом, нити својом мудрошћу, нити разумом, нити побожношћу нити делима која чинимо у светости срца, већ помоћу вере којом је Сведржитељ Бог од века све оправдао" (Св. Климент, епископ Римски 3, 63),

"Вера се не састоји само у томе да верујемо без сумње да су благодаћу Божијом ономе ко верује у Христа већ опроштени греси ради Његових заслуга, већ се вера која спасава састоји у искреном прихватању свих истина откривења онаквих какве су оне у Предању и како их поима Васељенска Црква. Нарочито треба веровати у то да постоји Бог, Милосрдни Отац и Врховни Судија свега. *"Јер онај који прилази Богу, треба да вјерује да Бог постоји и да Он награђује оне који Га траже"* (Јевр. 11,6). Такође је неопходна вера у тајне Пресвете Тројице и Оваплоћење *"А ово је вјечни живот да познају Тебе једнога истинитога Бога и Кога си послао Исуса Христа"* (Јн. 17, 3). *"Јер нема другога Имена под небом данога људима којим бисмо се могли спасти"* (Дап. 4, 12) (1, 4). "Свуда нам је, мили моји, потребна вера." "Вера је мајка сваког добра, и лек за спасење." "Као што змија ништа не чува тако као главу, и када њено тело секу на комаде, не брани се јако, не би ли само спасила главу - тако и ти све дај: и имање, и тело, и саму душу само да би сачувао веру. Јер је вера глава и корен, ако је сачуваш, онда ћеш, ако све остало и изгубиш, опет све стећи са већом славом" (Св. Јован Златоуст 1,14).

"Ниједно дело се не може обавити на прави начин без благочестиве вере у Христа. Људске намере у расуђивању доброг дела се не остварују без помоћи одозго. Да би се чинила добра дела морају се сјединити и људска усрдност, и помоћ која по вери долази одозго" (Св. Василије Велики 2, 490).

"Онај ко, немајући истинске вере, чини нека добра дела личи на онога ко захвата воду и сипа је у лоше посуде." (Преп. Јован Лествичник 1, 14).

"Људско друштво без вере у Бога и у бесмртност душе је готово исто као стадо дивљих звери, које су, без обзира на то што су обдарене разумом, увек спремне да се међусобно муче и убијају" (Макарије, митрополит Московски 1, 15).

"Вера приближава човека Богу и усиновљава човека Богу. Она ће довести човека пред лице Божије и поставиће га последњег дана живота на овом свету - на почетку вечног дана - са десне стране Престола Божијег ради вечног наслађивања у Богу и ради вечног сацарствовања Богу" (6,141). "Вера у Христа је живот. Онај ко се храни вером већ у току земаљског свог путовања ужива вечни живот, који је припремљен за праведнике по завршетку овог путовања" (5, 177).

"Онај ко признаје могућност спасења без вере у Христа, одриче се Христа и можда, не знајући, пада у тежак грех богохулства" (6, 471)

"Сва добра али немоћна људска дела, која (и поред тога што су добра) силазе у пакао, замењена су једним моћним добрим делом: вером у Господа нашег Исуса Христа" (Св. Игнатије Брјанчанинов 6, 471).

"Бојте се одступања од вере, као почетка свих зала... онај ко верује у Господа, као гора Сион - неће се померити: остаће завек" (Преп. Антоније Велики 7, 12).

"Сама вера без добрих дела није довољна за спасење. Вернику су за оправдање потребна још и добра дела." *"Дјелима се оправда човек, а не само вјером"* (Јаковљ. 2, 24).

2. Дела вере

"За спасење није довољна само вера, хладна и мртва. Не, спасава нас само жива вера, делатна, која се испољава у духовним и добрим делима..."

"Где нема добрих хришћанских дела, тамо без сваке сумње нема ни истинске хришћанске вере: и насупрот томе, где постоји истински хришћански живот тамо сигурно постоји истинска хришћанска вера..." (1, 3).

"Немој мислити да вера, ако се вером уопште може назвати твоја вера, коју дела разобличавају, може да те спаси, зато што вера, која из почетка оправдава захтева одговарајућа дела, без којих се није могуће спасити... Веру више треба проповедати делима него речима... Јер се делима, а не речима мора откривати скривено" (Преп. Исидор Пелусиот 2, 492).

Господ је објавио да је за оне који не верују у Христа потребна вера у Христа, а да би се спасили они који верују у Христа треба да живе по заповестима Божијим. Онај ко не верује у Христа погинуће заувек, и онај ко у Христа верује на речима, али не извршава Његове свете заповести и тако се одриче од Њега делима, погинуће заувек. Другим речима: за спасење је потребна жива вера у Христа" (6, 206).

"Када су Јудејци упитали Господа: "Шта да чинимо да бисмо творили дјела Божија?" Господ им је одговорио: *"Ово је дјело Божије да вјерујете у Онога Кога Он посла"* (Јн. 6, 28-29). Жива вера у Христа је дело, и то дело Божије толико велико да се њиме у потпуности остварује спасење. Таква вера се испољава у читавом људском бићу: она обухвата његове мисли, осећања његовог срца, сву његову делатност. Онај ко верује оваквом вером *"имаће живот вечни"* (Јн. 6, 47). *"А ово је вјечни живот да познају Тебе једнога истини-тога Бога и Кога си послао Исуса Христа"* (Јн. 17, 3). Жива вера је живот у целости посвећен побожности и умртвљавању за овај свет. Жива вера је дар Божији. За овај велики дар су Господа молили Његови свети Апостоли када су Му говори-ли: *"Дошлени нам вјере"* (Лк. 17, 5). Само уз помоћ живе вере човек може да се одрекне привидних врлина своје пале при-роде, да постане ученик и следбеник Господа, по разуму и делатности који доликују обновљеној природи" (Св. Игнатије Брјанчанинов) (6, 207).

"... Али, сама вера није довољна за спасење, потребно је да човек живи свето по заповестима Господњим. *"Неће сваки који Ми говори: Господе, Господе, ући у Царство Небеско; но који твори вољу Оца Мојега Који је т небесима,"* говори Господ (Мт. 7, 21). А воља Оца Небеског је изражена у Његовим Заповестима..." (8, 61).

"Веруј и, примајући благодатне силе, које се дају на живот и побожност кроз Свете Тајне, живи по заповестима Божијим под руководством богоустановљених пастира, стојећи у живом савезу са светом Црквом..." (Св. Теофан Затворник 8, 57).

3. За спасење је, такође, потребно примање благодатних сила ради испуњења заповести и

извршавања свих неопходних дела вере

"Да би и вера била онаква каква треба да буде, и да би се дела извршавала на достојан начин потребна нам је благодат Светог Духа. Без ње не само да не можемо да поверујемо, него не можемо ни да помислимо на добро. А ако бисмо и помислили не бисмо имали снаге да то остваримо. Јер, као што говори Апостол, још и можемо добро да замислимо, али чим ствар крене ми одустајемо: *"јер хтјети имам у себи, али учинити добро не налазим"* (Римљ. 7, 17).

"Знај, и чврсто се држи убеђења и вере да се благодат Светог Духа не даје другачије и да не може бити примљена осим у Светим Тајнама које је Сам Господ установио у Цркви рукама Светих Апостола" (8, 62-63).

"Да би ти било јасније колико је све то потребно, упореди пут ка спасењу са обичним путовањем. Да би путник удобно и безбедно путовао треба да постоји светлост, да је изграђен пут, да он сам буде здрав и крепак, да, у случају нужде на пример, на раскрсницама или укрштању путева буде неко ко би му указао којим путем треба да иде. Сличне ствари су потребне и на путу спасења: потребна је светлост - то је вера; потребан је изграђен пут - то су заповести; потребни су здравље и крепост - то су благодатне силе, које се дају у Светим Тајнама; потребни су путокази и руководиоци - то су пастири Цркве. Све ово видиш у онима који делују у светој Божијој Цркви са којом због тога стоји у живој вези свако ко на правилан начин остварује своје спасење. Сви они који се спасавају иду њиме... другог пута ка спасењу нема" (8, 57).

"Укратко се сва вера може дефинисати на следећи начин: Бог, Којем се у Светој Тројници клањамо, Који је створио свет и о њему промислитељски брине, спасава нас - пале, по благој вољи Оца у Господу Исусу Христу благодаћу Светог Духа у светој Својој Цркви, спасава спасењем које се овдескривено остварује у духу, које ће се у будућем животу јавити у свој својој неизрецивој светлости" (Св. Теофан Затворник 8, 57).

4. Богоустановљено пастирство

"Три изложене тачке: вера, живот по заповестима у духу вере и благодат у Светим Тајнама захтевају четврто - богоустановљено пастирство. Треба веровати, али како ће људи поверовати без проповедника? И *"како ће проповиједати ако не буду послани?"* (Римљ. 10,15). Потребно је да људи приме благодат кроз Свете Тајне: али како би то било могуће без градитеља и управитеља Светој Тајни Божијих (1. Кор. 4,1)? Треба живети по заповестима у духу вере: али како је ово могуће на прави начин без руководиоца који би указивао, упозоравао, исправљао грешке, подизао посрнуле и поново усмеравао на прави пут оне који су са њега скренули. Тако су за остваривање спасења потребна лица која у име Бога делују, која би учила вери, освећивала благодаћу кроз Свете Тајне и руководила у животу, потребни су Богом даровани и постављени пастири. Они су рукоположени вољом Господа. Ево ти да би се уверио апостолског сведочанства! И Он (Господ) *даде једне као апостоле, а друге као пророке, једне као јеванђелисте, а друге као пастире и учитеље, за усавршавање светих у дјелу служења, за сазидање Тијела Христовог*" (Еф. 4,11-12). А и само дело је ово показало" (8, 65).

"Ево четири тачке којих треба да се придржавамо и по којима треба да остварујемо дело свог спасења ако уистину желимо да се спасимо.

Међутим, има још једна, а то је: човек треба да буде у телу Цркве живо повезан са свеколиким сабором верника.

Господ је Своју Цркву назвао виновом лозом, у којој је Он - чокот, а сви верници су

гране на лози. Црква или сав сабор верника због тога представља јединствену и нераздељиву целину, која је и сама и у свим деловима живо повезана са Господом. Као што грана када се одломи од дрвета почиње да се суши и престаје да живи, тако престаје да живи и свако ко се на било који начин одвоји од Цркве, а тиме и од Господа (Јн. 15, 16). Свети ап. Павле је ово јасније представио, назвавши Цркву Телом Господњим. Сви ми верници смо Тело Христово; Христос Господ је Глава овог Тела. Као што у телу сваки орган не живи својим животом него животом заједничким за цело тело и ако се одвоји од тела умире и трули, тако ниједан верник не живи сам за себе, него живи животом заједничким за сав скуп верника односно читаве Цркве, и ако се одвоји или одели од њих он духовно умире и пропада (Римљ. 12, 5; 1 Кор. 12, 12-14; 27; Еф. 4, 15-16; Кол. 1, 18). Тако је било пре и сада је тако међу онима који истински верују и који сматрају да је закон њиховог живота, живота који води ка спасењу - да буду у Цркви. Црква је, исповедамо, наша мајка. И тачне су речи да коме Црква није мајка онеме Бог није Отац. А ако му Бог није Отац, ко је онда?! Господ је утврдивши кроз свете Апостоле свету Цркву у њу уградио све спасоносно ради њеног очувања и ширења на земљи. У њој су све тајне вере и све схватање истине; у њој је истинско пастирство које истински руководи ка спасењу; на њој почива добра воља Божија, која је пази и слуша њен молитвени глас: анђели и људи, сва разумна твар која се објединила и служи једином сведобром Богу" (Св. Теофан Затворник 8, 66-67).

"Нико не достиже спасење и вечни живот осим онога чија је Глава Христос: а само онај може имати за Главу Христа ко се налазиу Његовом Телу, које је Црква... Онај ко није међу удовима Христовим не може имати хришћанско спасење... Свако ко се одвојио од заједнице са Црквом, чак и ако је његов живот достојан хвале, за само то безаконје што се одвојио од јединства са Христом неће имати живота већ ће на њему почивати гнев Божији" (Блажени Августин 1, 439).

"Море се не може препловити без брода. А овај брод означава Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву: Господар овог духовног брода је Сам Свемогући Бог Отац; кормилар је Јединородни Син Његов; повољан ветар је Дух Свети; потчињени управљачи брода Цркве су Апостоли и њихови наследници - пастири и учитељи црквени; путници на овом броду су сви правоверни Хришћани; дно и основа овог брода је права вера у Свету Тројицу; бокови брода, његов предњи део и кормила означавају правилне верске догмате, заповести Божије, Предање Цркве, апостолска правила и правила Васељенских Сабора и уопште правила Цркве; јарбол је свети Крст Христов, којим се све у Цркви повезује и утврђује; једра су љубав, сидро је нада.

Овај духовни брод Цркве из разних места и земаља превози морем живота све правоверне и истинске Хришћане у Небески Јерусалим" (Св. Јован Златоуст 1, 421).

Која је Црква спасоносна?

Којој Цркви су дата обећања непогрешивости и вечности? Другим речима, која је Црква спасоносна? Несумњиво је да само она Црква може бити призната за "стуб и утврђење истине", односно за спасоносну Цркву, којом руководи и коју спасава Сам Господ, јер Спаситељ говори: *"Без Мене не можете чинити ништа"* (Јн. 15, 5). Господ је, по сведочанству апостола Павла Спаситељ само оне Цркве која се по речи Божијој назива Његовим Телом: *"Христос је глава Цркви, и Он је Спаситељ тијела"* (Еф. 5, 23).

1. Истинита Црква је једна

"Истинска Црква, изворна и древна је једна... Јер као што је један Бог и један Господ, тако се и истинско достојанство огледа у јединству сличном јединственом Начелу (Богу). Дакле, јединствена Црква коју јереси покушавају да раскидају на многе делове по (јединству) је слична природи Јединственога (Бога). Ми древну саборну Цркву називамо јединственом по њеној суштини, по њеном поимању и по начелу и превасходству" (Св. Климент Александријски (1, 31).

2. Истинита Црква је Света, њоме управља благодат Светог Духа

"Црква је заједница православних верника крштених у Име Исуса Христа, коју је Он сам основао непосредно и посредством Светих Апостола, коју Он Сам оживљава и води ка вечном животу: видљиво - посредством духовних пастира, кроз учење и свештене радње и управљање, и заједно са тим и невидљиво - посредством сведејствујуће благодати Свесветог Духа" (Митрополит Московски Макарије 4, 306).

"Света саборна Црква свуда и у потпуности предаје све оно учење које људи треба да знају, учење о видљивим и невидљивим стварима, небеским и земаљским, она цео људски род води ка истинској вери, она свуда лечи и исцељује све врсте грехова, има у себи сваки вид савршенства - у делима, речима и свим духовним даровима... Само она у целом свету има безграничну силу. У њој ћемо ми, примајући поуке и водећи добар живот стећи Царство Небеско и наследити живот вечни" (Св. Кирил Јерусалимски, Поуке оглашенима 18).

3. Истинска Црква је Саборна

"Црква се назива саборном зато што се налази у целој васељени са краја на крај земље" (Св. Кирил Јерусалимски, Поуке оглашенима 18).

"Црква је једна на свој земљи и мору, зато и говоримо у молитви: о светој и јединственој, саборној и апостолској Цркви, која се простира са краја на крај васељене" (Блажени Теодорит, 4, Т. 3, 316).

4. Истинска Црква је Апостолска

"Треба остати у оној Цркви коју су основали Апостоли и која постоји све до данашњих дана" (Блажени Јероним, 4, Т. 3, 320).

"Не сме се тражити од других (лажних) истина, оно што се лако може наћи у Цркви, јер су у њу Апостоли положили све што припада истини, тако да свако ко жели може да прими од ње пиће живота" (Св. Иринеј Лионски 1, 26).

5. Истинска Црква је Православна

"Православље је истинско Богопознање и Богопоштовање, прослављање Бога и клањање Богу у Духу и Истини, Православље је прослављање Бога истинским познањем Њега и поклањањем Њему, Православље је прослављање Бога од стране човека, истинског слуге Божијег којем се дарује благодат Свесветог Духа. Дух је слава Хришћана. Где нема Духа нема ни Православља.

Православље је учење Светог Духа које је Бог дао људима ради спасења. "Ко хоће да се спаси пре свега треба да се држи саборне вере, јер ако њу неко не сачува целу и непорочну без сваке сумње је да ће погинути," говори Св. Атанасије Велики" (Св.

Игнатије Брјанчанинов, 6, 78).

"Света православна Црква је ризница блага спасења. Све што ти је потребно за спасење наћи ћеш у њој, и само у њој. Осим ње ни Сам Господ не даје ова блага. Његова воља је била да тако уреди. Поставши Глава Цркве Он не делује на други начин на наше спасење осим кроз ово Тело Своје. И не тражи према спасењу другог пута (осим кроз Цркву). Њега нема.

Господ Спаситељ као ипостасна (лична) Премудрост, донео је у Себи Самом на земљу, из тајних ризница Триипостасног (Триличног) Божанства сву спасоносну премудрост. Али је није задржао сакривену у Себи Самом, већ је од почетка предао Апостолима, заповедајући им да је предају свим верницима из свих паганских народа! Апостоли су је предали свом скупу верника, заповедивши својим наследницима да је чувају. И Црква је постала стуб и утврђење истине, која настанивши се у њој, у њој пребива и остаће у њој до краја века. Хоћеш ли да познаш ову премудрост? Иди у Цркву Православну, верну чуварку свега што су предали Апостоли - и у њој се поучавај" (Св. Теофан Затворник 8, 237).

"Премилосрдни Бог остварује спасење православних Хришћана помоћу православне вере, добрих дела и Своје благодати. Вера православна је она коју садржи искључиво света и апостолска Црква и без ове вере се не може спасти нико, ма ко то био. Добра дела су јеванђељске заповести, без којих се, као ни без православне вере, нико не може спасити: вера православна без добрих дела је мртва, и добра дела без православне вере су мртва. Онај ко хоће да се спаси мора да сједини једно са другим, и да на тај начин благодаћу Христа Бога Који је рекао: *"Без Мене не можете ништа чинити"*, достигне спасење" (Преп. Пајсије Величковски 11, 237-238).

"Познавање учења Православне Цркве је најнеопходније знање за сваког православног Хришћанина и мора трајати целог његовог живота."

"У православној Цркви се предаје исто оно учење које је Бог открио у светим књигама Старог и Новог Завета и у светом Предању; које су изнели и објаснили Свети Оци Цркве и на седам Васељенских и девет помесних сабора и које је увек чувала и све до сада чува само Православна Црква свој чистоти и целини."

6. Нигде ван Православне Цркве не могу се примити благодатне силе за спасење и није се могуће спасити

"Ипостасна (лична) Премудрост Божија, сатворивши себи за дом свету Цркву, утврдила је у њему седам стубова (тј. Светих Тајни) и све оне који јој долазе по призивању обилно храни и поји својом разноврсном благодаћу. Седам је извора благодати, али два од њих теку неодвојиво од тока читавог живота онога ко се спасава. То су Свете Тајне Покајања и Светог Причешћа које души дају благодат оправдања и благодат освећења - благодати које су најважније за спасоносан живот. Оне развијају, укорењују и узвишавају у човековом духу све што је потребно за спасење. И што их чешће неко користи, тим успешније сазрева његов духовни спасоносни живот. А без тога он брзо зараста у коров, вене и суши се. Видиш ли шта је поверено светој Цркви?! Немој ни да помислиш и ником другом не дозвољавај да мисли да се без живе везе са Црквом може остварити спасење, јер се без ове везе са њом нигде не могу добити благодатне силе за спасење. Да, живо општење са Црквом је примање ових сила кроз њене Свете Тајне. Због тога је живо општење са светом православном Црквом неопходно исто онолико колико је потребно удостојити се благодатних сила ради спасења" (Св. Теофан Затворник 8, 240).

"Ко није један од Христових удова не може стећи хришћанско спасење... Може се

певати "алилуја", може се одговарати "амин", може се држати јеванђеље, може се имати и проповедати вера у име Оца и Сина и Светога Духа, али се нигде осим православне саборне Цркве не може наћи спасење" (Блажени Августин, Прилози делима Светих Отаца, 1843, Стр. 236).

"Грех људи који не чувају савез и искрено општење са Црквом, чак, и ако би они пошли и у смрт због исповедања Имена Христовог, неће се опрати ни самом крвљу. Неизбрисива и тешка кривица (од Цркве) се не очишћује, чак, ни страдањем. Онај ко се налази ван Цркве не може бити мученик, онај ко оставља Цркву која ће царовати не може бити удостојен Царства" (Свештенотомученик Кипријан 1, 438).

7. Православна Црква ће до краја историје остати дом спасења

"Црква неће на овој земљи остати за кратко време већ до краја века... Црква неће бити побеђена, неће се искоренити, неће подлећи никаквим искушењима док не наступи крај света" (Блажени Августин, Прилози делима Светих Отаца, 1843, сТр. 236).

"Блажена си, Цркво верних: јер је Цар царева утврдио у теби Свој дом. Твоје се основе никада неће поколебати, јер је Господ стражар твој. Ни врата пакла те неће надвладати, ни грабљиви вуци не могу да савладају или ослабе твоју тврђаву. О, како си велик, доме Божији! Како си предиван!" (Преп. Јефрем Сирин).

Шта значи „бити у Телу Цркве“?

Обавезе сваког верника који се налази у телу Цркве и у њој остварује своје спасење су следеће:

а) он мора да верује онако како верује сва Црква од почетка до данас, њеним гласом треба да проверава свако своје или туђе расуђивање и да разрешава сваку недоумицу која се рађа, и ни у ком облику не сме да допушта себи ништа што макар за длаку одступа од учења Цркве, јер је она *стуб и утврђење истине* (1. Тим. 3,15). Запамти: ко ово не испоштује он је незнабожац и цариник по речи Господњој (Мт. 18,17);

б) ни у чему не сме да одступа од било ког правила црквеног живота, - треба да пости када свима предстоји пост, да пости и да се причешћује се Светим Христовим Тајнама, као што је установљено у Цркви, и да се придржава молитвених и благословених свештенодејстава Цркве, повинујући се речи Апостола који забрањује да се остављају црквена сабрања (Јевр. 10, 25);

в) треба да буде сигуран у то да су небеско и земаљско у нераскидивој вези, живој и непосредној. Због тога се и наше молитве за њих и њихове молитве за нас чују и бивају услышене. Ми смо своји, сродни и Анђелима и свима онима који су од почетка угодили Богу: јер оцрквењујући се, *"приступалимо Граду Бога живог, Јерусалиму небескоме, миријадама Аиђела, свечано м сабору и Цркви првородних, записаних на небесима"* (Јевр. 12, 22-23) (Св. Теофан Затворник 8, 67).

"Осим у нашој Цркви светиње нигде нема," а то значи да ако хоћемо да будемо свети као што је свет Отац наш Небески, морамо бити у синовском страху и морамо бити послушни светој Мајци нашој - Цркви, испуњавајући све њене заповести" (Св. Димитрије Ростовски).

Најважнијих црквених заповести има девет

1. заповест сваког православног Хришћанина обавезује да се моли Богу и да се придржава свих правила по уставу, која се тичу богослужења сваке недеље и празничних дана; постоји правило које одлучује од Цркве онога ко три недеље без оправданог разлога не присуствује богослужењу.

2. црквена заповест прописују да се поштују постови које је Црква одредила.

3. црквена заповест саветује дужну приврженост и поштовање према слугама Христове Цркве, а нарочито према духовним лицима, а мирјанима забрањује да се мешају у духовне ствари.

4. подсећа на дужност исповести и причешћивања, а болесне на јелеосвећење.

5. прописује да неискусни у познавању Светог Писма и наука не читају књиге које су написали јеретици, да не слушају њихово богохулно учење и да се клоне општења са њима.

6. заповест прописује да се човек моли за људе у сваком звању, нарочито за оне који су на власти, и духовној и грађанској. Ту се помиње и молитва за умрле и о обраћању у православну веру јеретика и расколника.

7. заповест учи о придржавању постова и молитава које посебно одреди митрополит или епископ у својој епархији у случају неке заједничке нужде или невоље.

8. заповест се тиче црквене имовине и имања.

9. на крају забрањује да се склапају бракови у дане које је Црква забранила, као и да православни Хришћани присуствују недозвољеним играма и представама, и да се придржавају паганских обичаја и налаже да се од њих уздржавају.

Колико су спољашњи црквени чинови и обреди неопходни у делу спасења?

"Непријатељ је већ многе навео на странпутицу, сугеришући им да Богу треба служити духовно, а да спољашње треба одбацити. Тачно је да Богу треба служити духовно: али да би човек дошао до духовног служења он прво треба да се извежба у спољашњем, а затим, када достигне духовно служење, ако коме Бог да, он опет то духовно треба да подржавати и утврђује истим спољашњим служењем. Како би деца одмах могла да се прихвате духовног? Нека се прво науче да служе Богу спољашњим, а кад поодрасту научиће се да Му служе и духовно. Али, научивши се да служе и духовно Богу, они неће оставити спољашње, зато што оно, као дрва која се бацају у пећ, загрева и распаљује оно унутрашње духовно" (8, 280).

"Кад чујеш да Црквени уставни представљају закон немој мислити да је овај закон обавезан зато што је одређен заједничким гласом Цркве, - односно, у истом оном смислу у којем је у свакодневном животу за свакога обавезна одлука друштва, јер друштво влада појединачним лицима. У Цркви Божијој није тако. Света Црква није обично људско друштво, већ је Тело које стоји под Главом - Христом Господом, којим Дух Свети руководи и оживотворава га, и које и живи страхопоштовањем према Богу Оцу. Због тога је све што се у њој налази у потпуности њој препуштено на слободу, јер није само људског порекла и сигурно не само зато што су сви одлучили да тако буде, него зато што је то благоизволео Триипостасни (Трилични) Бог. Покорност Цркви је покорност Богу, у оној мери опет додајем, у којој је шта установљено, односно, једно као неопходно, друго као корисно, оно као утешно, а ово као украс. Због тога верујемо да када све извршавамо искрено, ми Богу служимо и Њему благоугађамо, иако наше дејство бива само видљиво, телесно, а Бог је Дух: јер делујемо са духовним расположењем" (Св. Теофан Затворник 8, 273).

Сваки црквени обред мора се обављати са пуним страхопоштовањем

"Због тога што је у Цркви Божијој све по Божијој вољи и зато што ако се тога придржавамо ми служимо Богу, све - и мало и велико се мора обављати са великим страхопоштовањем које Богу доликује. Наше страхопоштовање не треба да се мери величином или незнатношћу онога што радимо, већ лицем Бога на Којег се то односи. Кади ли неко, или чита или пева, или нешто друго ради, ако то ради немарно, подлеже суду као они који немарно обављају дело Божије.

Исто тако је и са онима који стоје у цркви. Стоји ли неко или се клања, или пали свећу - ако ово ради немарно исто толико греши и истоме суду подлеже. Сва ова и слична дејства нису толико важна сама по себи и није неопходно да буду баш таква, на њиховом месту могу бити било која друга, али пошто су она прихваћена и прописана и пошто се њихово обављање на брзину односи на Бога то значи да човек који се према њима немарно односи вређа и презире Бога. Исто то се може рећи и за радње ван цркве. Зато што се односе на Бога и Њему се посвећују морају се вршити са пуним страхопоштовањем, а не сразмерно својој важности или незнатности, већ онако како их треба обављати пред Свемогућим Богом у част и славу Његову" (8, 280).

"...Пазите се да не бисте водећи рачуна о спољашњим делима побожности заборавили на њен унутрашњи дух: али, пазите се и тога да под изговором претпостављања унутрашњег спољашњем потпуно не оставите спољашње. Спољашње без унутрашњег понекад бива, а унутрашње без спољашњег никад. Јесте ли некад видели силу раста без видљивог тела растиња?! А тела растиња - дрвећа, колико има без унутрашњег живота?! Не сме се остављати спољашње - то је закон! Али, да не чинимо само то, не заустављајмо се само на њему већ под његовим утицајем, руководством и упућивањем, гледајмо и унутрашње, оно унутрашње вере се састоји из познавања свете вере и одговарајућих дела, или из скупа здравог расуђивања и светих осећања и расположења! (Св. Теофан Затворник 9, 43).

Због чега се црквени обреди, правила и чиновни поштују као дати од Бога, иако се на њих не указује у Светом Писму

"Главни и битни део спољашњих чиновна Цркве установили су Апостоли, а Црква их је допунила и дала им садашњи изглед преко Светих Отаца под утицајем Духа Светог и руководством Господа Спаситеља Који је Глава Цркве..." (Св. Теофан Затворник 8, 280).

"Апостоли нису све предали кроз Писмо, него много и без Писма, али је и једно и друго подједнако достојно вере: због тога сматрамо достојним вере и Предање: Предање постоји - не тражи ништа више" (Св. Јован Златоуст, Беседа на 2. Сол.).

"Неки догмати и проповеди које је Црква сачувала имамо из писмених поука, а неке су прихваћене из апостолског Предања, - по наследству, тајно; И једне и друге су од истог значаја за врлине... јер ако почнемо да одбацујемо неписане обичаје сматрајући да они немају велику силу, нанећемо штету Јеванђељу у главним стварима или још више, од проповеди јеванђељске остаће само празно име" (Св. Василије Велики 1, 26).

"Бог је Цркви поверио Своје откривење, које се садржи у Светом Писму као и у Светом Предању, и због тога се за Божанствене изворе хришћанског учења вере несумњиво признају само они које она прихвата. "Ја не бих поверовао Јеванђељу," говори

блажени Августин, "да ме у то није убедио глас саборне Цркве." Пошто је примила од Господа Исуса Христа и Светог Духа откривење, Црква га чува у потпуности и без недостатака, њој је предат његов смисао, она је уједно непогрешиви тумач од почетка свог оснивања и остаће таква до краја века, јер васељенска Црква никад није говорила и не говори у своје име него само од Духа Божијег Којег она стално има, имала и имаће за свог Учитеља до краја века (Јн. 14, 16-17, 26). Важност Предања се заснива искључиво на ауторитету Цркве" (6. Васељенски сабор, пр. 12).

"Верујемо, пишу источни патријарси да је Божанствено и Свето Писмо надахнуо Бог: зато му морамо веровати беспоговорно и то не било како, на свој начин, него управо онако како га је протумачила и предала саборна Црква... Зато верујемо да сведочанство саборне Цркве нема мању силу од Божанственог Писма, са обзиром на то да је узрочник и једног и другог један исти - Свети Дух свеједно је да ли се учимо из Писма или од васељенске Цркве зато што је она говорила и говори не од себе него од Духа Божијег, Којег је увек имала и имаће за свог Учитеља до века, - и она никако не може ни да греши ни да обмањује, ни да буде обманута већ је као божанствено Писмо непогрешива и има свагдашњу важност." (1,25)

Само Свето Писмо саветује да се чува предање "Тако, браћо," писао је апостол Солуњанима, "стојте и држите уредбе којима се научисте или ријечју или из посланице наше" (2 Сол. 2, 15) и "Сачувај што ти је предано," пише апостол Тимотију, "клои се поганих и празних разговора и препирања лажно названог знања" (1. Тим. 6, 20) "Хвалим вас пак, браћо," писао је апостол Коринћанима, "што све моје памтите и држите заповијести као што вам предадох" (1. Кор. 11,2).

На Предање као на извор и основу истинског хришћанског учења стално се указује у делима Светих Отаца.

Свети Епифаније пише: "Треба се држати Предање, јер је немогуће наћи све само у Светом Писму: најсветији Апостоли су једно оставили у Светом Писму, друго у Предању."

На сличан начин се из правила и одредби светих помесних и Васељенских Сабора јасно може видети да они у својој основи имају Предање Цркве и на њему се темеље и што се тиче истина вере и што се тиче живота хришћанског и што се тиче самог Писма и његовог поимања и смисла и непромењено чување Предања су сматрали за своју обавезу. Придржавање учења Светих Отаца и Предања саборне Цркве они су сматрали за корачање царским путем; они су директно говорили на саборима да треба да се чувају древни обичаји, древна предања и да треба да се поштује древни закон и правила, и да у Цркву не треба да се уносе новости насупрот Светом Писму и црквеном Предању."

Чувајмо не оно што је ново уведено," писали су Свети Оци 7. Васељенског Сабора него све што је у Писму и без Писма установљено за нас у црквеном Предању" (1, 29).

Може ли бити укинута или измењено ма које правило и обред које је Црква прихватила?

Сама саборска правила говоре: "Никоме нека не буде дозвољено да горе наведена правила (светих сабора и Светих Отаца) мења или укида или да осим предложених правила прихвата друга са кривотвореним натписима које су саставили неки људи који су се дрзнули да крчме истину..." (6 Васељенски Сабор пр. 2; 7 Васељенски Сабор пр. 1, Картагински Сабор пр. 2).

"Нека се нико не усуди да тумачи или да пише или саставља другу веру осим правила

Светих Отаца, који су се Светим Духом сабрали у Nikeји (3. Васељенски Сабор, пр. 7).

"Божијом благодаћу одређујемо: чувати неприкосновено од новотарија и измена веру коју су нам предали сведоци и слуге Речи, богоизабрани Апостоли... нека се вера свих у Цркви Божијој прослављених мужева, који су били светила свету имајући реч живота, поштују чврсто и непоколебљиво заједно са Богопреданим делима и догматима које су они предали..."

"Ако било ко не поштује и не прихвата догмате побожности и не мисли и не проповеда тако, већ се дрзне да иде против њих нека буде анатема по правилу које су раније установили свети блажени Оци и род хришћански, и као туђ нека буде искључен и избачен. Јер ми у складу са оним што је раније изложено донесосмо коначну одлуку да се ништа не сме додавати нити одузимати на било који начин" (6. Васељенски Сабор, пр. 1).

"Православни Хришћанин мора да сматра да су сви чланови вере саборне и Православне Цркве истинити и неоспорни и да су јој предати од Господа нашег Исуса Христа кроз Његове Апостоле, растумачени и утврђени на васељенским Саборима и да верује у њих као што заповеда Апостол: Тако, браћо, стојте и држите се Предање које сте научили или од речи или из посланице... Ову веру треба чувати у тајни срца, и не само то, него је и устима треба објављивати и исповедати без страха и сумње..." (Право исповедање... д. 1, питање и одговор 4).

"Правила вере које је признала сва Православна Црква су неприкосновена и непромењена, али ипак треба разликовати догмате вере од обреда. Догмат вере учитељи пореде са животом, а црквена правила пореде са храном и овако расуђују: без хране човек може да живи неко време, а без живота храна је бескорисна и непотребна.

Храна је разноврсна: оно суштинско у њој је хранљивост. И у правилима се не гледа првенствено форма него њихов смисао и циљ, а форма се понекад и нарушава како о томе пише Свети Василије у 5. Правилу: "Правила не гледају на начин, већ на намеру." Обреди се не пореде само са животом него и са храном, а могли би се упоредити и са посудама које служе за припремање хране. Она су као и ове посуде у различита времена били различита, и чак у исто време на разним местима су се по потреби смањивала, повећавала, скраћивала и изостављала или, чак, бивала укидана. Дакле, онај ко хоће да позна истину, да се не би лишио сједињења са Светом Црквом прво мора да зна шта је догмат вере, шта правило, шта је слично правилу или је пожељно, а шта је обред или обичај.

Догмат вере је неприкосновен и за Светитеље и за Анђеле, а правила су поверена епископима праве вере да по њима руководе Цркву Божију, и ако због неке случајне омашке или немара она не буду извршена они који их не изврше подлежу казни, али не отпадају од Православља. Обреди се по саборном расуђивању и укидају и додају, "ако неко не знајући шта је догмат праве вере, шта правило и шта обред само по обреду буде желео да препозна истинску Цркву: о таквом се може рећи да је слеп и умним оком не разуме шта је живот, шта одржавање живота, а шта украс" (Архимандрит Павле. Сабр. дела д. 1, 3 издање с. 383-385).

"Дакле, под обредима се подразумевају одредбе Цркве које се не тичу суштине вере него њене спољашње стране и она немају догматичку основу ни у Речи Божијој, ни у одредбама Васељенских Сабора. Ово се односи на црквене чинове и уставе, начин црквеног управљања, различите ствари и дејства, која имају симболично значење.

Обреди се нису одмах појавили у свом строго одређеном виду него их је Црква постепено уводила у употребу када је сматрала за потребно, или их је мењала, а неке је потпуно избацивала замењујући их новима, бољима, при чему је строго захтевала

потчињавање својим одлукама, подвргавајући оне који им се нису потчињавали изопштењу. Ово право Цркве да мења, допуњава и побољшава оно што није догматичког карактера, што је неоспорно увек јој је припадало и припада" (1, 485).

"Спољашњи чин Цркве је риза Господња, а сама Црква је Тело Његово. Неко још може да пита: ако Црква има власт да мења своје спољашње, зашто га не мења? Зато што јој је дато да га мења не само због тога што има власт то да учини или само ради тога да покаже своју власт, већ управо у случају да је неко њено уставом одређено дејство престало да буде потребно, тј. ако је оно престало да подучава и храни дух. И ово није каприц неких људи-помодара, већ се примењује када је очигледно да неку промену или укидање Црква жели због духовне користи, а не ради неких спољашњих погодности. Ако је, пак, у Цркви све поучно и обавезно и ако задовољава потребе, а не чини претеривање, зашто га онда укидати или мењати? Она не укида и не мења" (Св. Теофан Затворник 8, 278).

У којој мери човек може имати поверења у свој разум у стварима вере?

"Није верник онај ко свему верује него се тако назива онај ко верује Богу. Остави испитивања и прими веру. Вера просвећује све, вера освећује све, вера чини човека достојним Светог Духа" (Св. Јован Златоуст 1, 88).

"Не испитуј ништа од онога што Бог не захтева од тебе, већ буди задовољан исповедањем праве вере и не буди радознао ни за шта осим тога" (Преп. Варсануфије Велики и Јован Пророк 13, 128).

"У потпуном смислу права вера је она када неко верује само због тога што је Бог тако заповедио и када за то да би поверовао не тражи ништа више осим да сазна како је Бог заповедио, и чим сазна да је Бог заповедио да се тако и тако верује потпуно се мири са тим спокојно, не дозвољавајући никакве сумње.

Ово је детиња вера која беспоговорно верује Богу, свом Оцу!.. Њу је и захтевао Господ када је рекао: *Ако се не повратите и не будете као дјеца, нећете ући у Царство Небеско* (Мт. 18, 3). Из овога сами можете да закључите да ако неко верује на неки други начин, за њега нема сумње да неће ући у Царство Небеско.

Оваква детиња вера није слепа него она која види, и то види чистим очима, ничим незапрљаним. Она се не упушта у разумска испитивања него кад сазна да је Бог тако рекао одмах постаје спокојна. Ово је у њој најпоузданија, најчвршћа и најразумнија основа за сва веровања" (Св. Теофан Затворник 8, 4-5).

Треба дати преимућство детињој вери, која слуша Бога и оставља сопствена испитивања!

"Код нас је постало уобичајено да се слепој вери претпоставља разумна, а под разумном вером се подразумева вера учена која се не задовољава само тиме што се каже - "Бог је тако заповедио и верујем," него у све меша расуђивање свог разума, стидећи се чак и да помене да је Бог тако заповедио, видећи у томе понижење за свој разум. Код неких то доводи до тога да они уопште не верују и не желе да верују ничему што не умеју да подведу под начела свог разума и усагласе са скупом стечених ставова и погледа на свет, који су створени у њиховој глави.

На ово ћу рећи: нема никаквог греха у томе да човек тражи нека разумска расуђивања како би објаснио и потпуније разумео ствари вере. Ово су често чинили и Свети Оци. Међутим, треба приметити да ово суштини вере ништа не додаје и да је то сасвим споредна и узгредна ствар. Било да је то тако или не, вера која верује Богу како је

већ речено ништа од тога не губи. Онај ко је стекао таква знања пред Богом нема преимућства над оним ко их не поседује, али искрено и јасно верује у све оно у шта треба да верује само зато што је Бог тако заповедио" (8, 5-6).

"У оној мери у којој човек даје преимућство свом поимању у тој мери вера слаби и губи свој значај: вере уопште ни нема, већ постоји само умовање о стварима вере..."

Што се тиче расуђивања - расуђујте, само немојте попуштати у послушности вери и не подривајте је зато што је то послушност Богу са Којим се човек не сме спорити."

"Вера није слепа и види не она која расуђује о стварима вере него она која искрено и непоколебљиво верује заснивајући се на убеђењу да је Бог заповедио да се тако верује, као што дете без расуђивања верује речима оца и мајке."

"У суштини, расуђивање ништа не додаје моћи и значају вере. Напротив, ко у питањима вере почне да придаје већи значај свом поимању и расуђивању, он самим тим умањује значај своје вере пред Богом као што се снага вина смањује кад се у њега дода вода. Ко свом расуђивању придаје велики значај он верује свом разуму, а не Богу. И заправо, ту више нема вере..." (Св. Теофан Затворник 8, 22).

Разум је само способност да се схвати истина, а нипошто није извор истине.

"Ми сами у себи носимо спремног оснивача јереси и ковача сваке лажи - разум. Само му се препусти и он ће те одвести ко зна куда. Данас сви и свуда траже разумност. Свуда се чује: ово захтева разум, о овоме разум каже ово, дајте разуман поглед, разумно убеђење, разумну веру. Ако је тачна пословица: шта кога боли он о томе и говори - онда је разум болест садашњег доба. Добро је што се тражи разумност, али није добро што се истина тражи само у људском разуму. Овај разум људи желе да прогласе за светског наставника - цара истине. Несхватљиво је одакле му таква почаст? Кад се човек роди на свет, он ништа не зна: ни једној ствари чак не зна ни име, свему се учи, а чим стане на ноге и још није ни постао пунолетан, а већ почиње да се надима и тврди: ја, па имам разум, о свему ћемо расудити и решити сами. Разум заиста јесте велики дар Божији, али кад нам га је даровао Бог га није поставио за извор истине, већ само за њеног пријемника. Није нам Он рекао: ево вам разум, њега слушајте и како вас он научи тако и поступајте. Већ шта је учинио Бог? Створивши човека са разумом, истог тренутка му се јавио и почео да га учи истини и од тада није престао и не престаје да руководи њиме ка њеном познању и да просвећује његов ум њеним знањем..."

"Разум је способност познања истине; али сама истина није у њему већ треба да му се да споља. Ко је, ако не Бог извор бића и истинског знања? Он ју је и дао, она пребива на земљи - чува се и у свему предаје. Разуму треба рећи: изучавај је и чувај, из самог себе можеш да производиш само фантазију као мехуре од сапунице или да извлачиш замршене помисли као паукову мрежу која се распада на лаком поветарцу" (Св. Теофан Затворник, 9).

Боље је да човек у стварима вере нема поверења у свој разум

"Када се ум - који још није очишћен покајањем, те и даље по мраку и пада, и када га још увек није просветио и не води га Дух Свети - дрзне да сам по себи, сопственим силама из мрака гордости расуђује о Богу, он обавезно пада у заблуду. Таква заблуда је богохуљење. О Богу можемо знати само оно што нам је Он по великој Својом милости открио (5,495).

"Мој сопствени ум носи на себи печат пада, покривен је покровом мрака и сам себи поставља замке. Још у рају је неразборито и неопрезно тежио ка стицању знања, које је за њега било погибелно и убиствено! После пада постао је још неразборитији и

непромишљенији, он се са дрскошћу опија из чаше отровног знања и тиме коначно уништава у себи укус и жељу за Божанственом чашом спасоносног знања" (Св. Игнатије Брјанчанинов 5, 394).

Како се треба односити према људским наукама?

"Људи су после пада у грех почели да обрађују земљу, постала им је неопходна одећа и стекли су многобројне потребе, којима је праћен наш пут земаљски, једном речју, постао им је потребан материјални развој и тежња према њему је главна одлика нашег века.

Науке су плод нашег пада, производ нашег оштећеног палог разума. Ученост је сакупљање и чување утисака и знања које су људи стекли за време палог света. Ученост је светионик старог човека, светионик којим се "мрак таме у векове чува". Искупитељ је људима вратио онај Светионик који им је Саздатељ даровао приликом стварања, а којег су се они лишили после свог пада у грех. Овај светионик је Дух Свети, Он је Дух Истине, Он учи свакој истини, испитује дубине Божије, открива и објављује тајне, такође дарује познање материјалног када је то потребно ради човекове духовне користи. Ученом човеку који жели да се научи духовној мудрости Апостол оставља као завештање: *"Ако неко међу вама мисли да је mudar у овоме вијеку, нека буде луд да би био mudar"* (1. Кор. 3,18). Тачно! Ученост није мудрост у правом смислу речи већ је само мњење мудрости. Познање Истине коју је Господ открио људима и која је недоступна људском палом разуму замењује се у учености нагађањем и претпоставкама. Мудрост овог света у којој почасна места заузимају многи пагани и незнабошци је по самим својим начелима у директној супротности са духовном божанственом мудрошћу. Не може се истовремено бити следбеник и једне и друге: човек једне обавезно мора да се одрекне. Пали човек је "лаж" и из његових умовања је створен "лажни разум", т.ј. начин мишљења, сакупљање лажних појмова и познања који само изгледају разумно, а у суштини су лутање и бунцање, опседнутост ума, оштећеног смртном раном греха и пада. Ова болест ума се у потпуности открива у философским наукама" (Св. Игнатије Брјанчанинов 4, 6).

"Господ нам је још овде отворио улаз у Царство Божије, а ми тражимо бедне мрвице истине у науци, философији и било где, само не у Јеванђељу и не код Светих Отаца који су Јеванђеље остварили у свом подвигу. Јадни смо ми људи. Сами себе осуђујемо на несрећно полуживотињско постојање, а притом још друге кривимо за животне тешкоће" (Игуман Никон 6, 112).

"питао сам науке шта ви дајете човеку? Човек је вечан и његово власништво треба да буде вечно. Покажите ми то вечно власништво, то поуздано богатство које бих са собом могао да понесем са оне стране гроба! Досад видим само знања која се дају, тако рећи, на позајмицу, која се завршавају са земљом и не могу постојати после раздвајања душе од тела. Чему служи изучавање математике? Њен предмет је материја. Он открива познати облик закона материје, учи човека да је израчунава и мери, да примењује израчунавања и мерења за задовољавање потреба земаљског живота. Она указује на постојање бесконачне величине као на идеју ван граница материје. Тачно познање и одређивање ове идеје је логички немогуће за свако разумно, али ограничено биће.

....Затим физика и хемија се врте у истој материји, шире сазнања о њеној употреби у циљу задовољења пролазних земаљских потреба човека и људског друштва. Мање позитивна од поменутих наука је философија којом се пали човек посебно поноси. Природне науке се стално ослањају на материјално искуство, њиме доказују тачност прихваћених теорија, којима без ових, доказа нема места у науци. Философија је лишена

радикалног средства за убеђивање искуством. Мноштво различитих међусобно неусаглашених система, који један другом противрече, већ само по себи разобличава људско мудровање и показује да оно нема позитивно знање истине. Колико простора у философији је дато произвољности, маштовитости, измишљотинама, красноречивом бунцању које не трпи прецизна, одређена наука! При свему томе философија је обично собом веома задовољна. Са њеном варљивом светлошћу у душу обилато улазе умишљеност, уображеност, надменост, сујета, презир према ближњима. Заслепљени свет је као своју обасипа похвалама и почастима. Задовољавајући се познањима која му омогућава философија човек не само да не стиче правилне појмове о Богу, о самом себи, о духовном свету, већ напротив, б? а заражен наopakим појмовима који кваре ум, чине га неспособним за општење са Истином пошто је заражен и оштећен лажју: *"Јер будући да у премудрости Божијој не позна свијет премудрошћу Бога"* (1 Кор. 1,21), говори Апостол.

"Јер тјелесно мудровање је смрт, а духовна мудрост живот је и мир. Јер тјелесно мудровање непријатељство је Богу, јер се на покорава закону Божијему итти може" (Римљ. 8, 6-7), јер му није својствено.

"Браћо! Чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном пријеваром, по казивању човјечијему, по науци свијета, а не по Христу - у Којем је све благо премудрости сакривено" (Кол. 2, 8, 3).

Пошто је философија пород људског пада она овом паду ласка, маскира га, чува и храни. Она се боји учења Истине као своје смртне осуде. Стање у које философија доводи наш дух је стање самообмане и душевне погибелји, што је потпуно очигледно из горе наведених речи Апостолових, који свима онима који желе да стекну истинско познање од Бога заповеда да одбаце знање које им даје мудровање палог рода људског. *"Нико нека се не вара"* говори он, *"ако ко међу вама мисли да је мудар на овоме свијету, нека буде луд да буде мудар"* (1. Кор. 3, 18).

А истинска философија (љубомудрије) се садржи само у Христовом учењу. Христос је Божија Премудрост (1. Кор. 1, 30). Ко премудрост тражи ван Христа одриче се Христа, одбацује премудрост, стиче и усваја лажни разум, удео одбачених духова. О географији, геодезији, лингвистици, књижевности и другим наукама не вреди ни говорити - све су оне ради земаљског: човекова потреба за њима престаје са престанком земаљског живота, а већином и много раније. Ако све време земаљског живота употребим на стицање знања која се завршавају са земаљским животом, шта ћу понети са собом преко граница грубе материјалности?.. Науке! Дајте ми, ако можете да дате нешто вечно, дајте ми оно што нико не може да одузме и што је поуздано, достојно да се назове човековом својином! Науке су на ово ћутале" (Св. Игнатије Брјанчанинов 5, 557-559).

У делима вере и спасења се не захтева философија него простодушно и покорно прихватање предатог... Своју малу памет треба изгазити ногама, ево, као што на слици Архангел Михајло газии сатану, а сатана је ум бунтовничког бесплодног размишљања од којег заправо потичу све револуције и у породицама и у Цркви... Нека не мисле људи да у области вере нема философије... Не, скуп истина вере представља најскладнију, најузвишенију, најутешнију и најинспиративнију философију, прави систем какав не представља ниједан други философски систем. Само што се до сазрцавања овог система не може доћи одједном. Да би се овај систем сазрцавао истину треба прихватити као истину чисто, онако како се она предаје, без празног размишљања и треба је слагати у срцу... Када се сакупе све истине, онда ће свест изоштрена молитвом видети њихов склад и наслађиваће се њима. Ова премудрост је од века сакривена! Неки наклапање, на пример хегеловско, слушају стрпљиво до краја иако у њему ништа не схватају. Нека тако поступају и са истинама Божијим. Разлика ће бити у томе што је овде свака истина

схватљива, а на крају ће душу обасјати велика светлост којој нема сличне. А тамо је (у филозофији) и у средини и на крају све тамо најбезизлазнија" (Св. Теофан Затворник, *Писма о хришћанском животу*, писмо 93).

"Некада сам био толико наиван да сам хтео да упознам душу на курсевима психологије. Колико глупости човек направи у младости кад нема руководиоца! Ето, и ја сам стварно био као у непроходној шуми. "Кнез овога света" тако заслепљује људе да као слепи ходају пипајући и зато стално иду из једне баре у другу...

Наука је лаж када се њене чињенице прихватају као апсолутна истина, јер ће сутрашња наука одрицати данашњу. Уметност је углавном свесно фалсификовање. Политика је увек била пуна обмане, лажи и престопа, овде све треба схватити "обрнуто", а оно што се назива "живот" је таштина над таштинама, потпуна таштина, а што је главно, ужасно ситничарење, празнина и лаж без краја. Једном речју, "епоха лажи", царство кнеза овога света..." (Игуман Никон 12,110).

"Непрестано се мењају и обнављају форме људске речи. И нека. Али, само у свим овим благоглагољивим делима ретко или уопште не срећемо оно што изражава суштину Хришћанства, као на пример: *"И Рјеч постаде тијело и усели се у нас"* (Јн. 1, 14), *"Који грјехе наше Сам изнесе на Тијелу Својелму на дрво (1 Петр. 2,24), "Кроз једног човека дође на свијет грјех, и кроз грјех смрт"* (Римљ. 5, 12) и друго, онда знајте да је оно има лажан смер и немојте му подражавати.

Науке брзо напредују. И нека. Али, ако оне допуштају закључке супротне откривењима истине као што су: све је постало зато што Бог рече и би, заповеди и створи се, или када се тело врати у земљу из које је узето, дух ће отићи Богу Који га је створио - знајте да су науке скренуле на пут лажи и не идите за њима.

Свуда се повећава животни комфор. И нека. - Али, знајте унапред да ово никако не може да измени истину да уска врата и тесан пут воде у живот и да би онај ко би почео да проповеда супротно овоме проповедао би лаж. Не слушајте га.

Прецизирају се форме узајамних односа (хуманост, цивилизованост). И нека. Али, нека вас нико не обмане ласкањем да за љубав овоме истина може да пружи руку лажи, дух плоти, Христос - велијару. Ко би почео ово да тврди нема истине у њему. Немојте имати ништа са њим.

Све се измишља да би се учврстило благостање на земљи. И нека. Али је несумњиво да никад ово неће доћи дотле да не буде потребе за очекивањем новог неба и нове земљу по обећању Божијем, - клоните се таквог.

Тако је у свему! Утврдите у себи сазнање духа вере и хришћанског живота и чувајући га непоколебљиво одбацујте све што није у сагласности са њим. Ово сазнање нека буде у вашем духу као стена међу морским таласима..." (Св. Теофан Затворник 9, 210).

Како се треба односити према неправославним вероисповестима?

"Хришћанским црквама се... осим наше православне Цркве називају још и Латинска (Римокатоличка) црква и многе протестантске заједнице. Међутим, ни Латинску цркву, а још мање протестантске заједнице не треба признавати за истинске Христове Цркве, зато што оне уопште нису у складу са апостолским уређењем Цркве Божије" (Св. Теофан

Затворник 8).

"У почетку су, као што је познато, сви људи који верују у Христа чинили Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву, имали су једну веру, исте Свете Тајне, једну Главу Господа Исуса Христа: и зато су тада сви били православни, и сви су имали исто учење и исте поуке. Појављивали су се, истина, још од апостолских времена у Цркви Христовој јеретици и расколници, и што се више и даље ширило Хришћанство, тим су више и разноврсније ницала лажна учења: неки од древних јеретика и расколника су по свом броју представљали велике заједнице која су биле кратког века или су биле лишене карактера складне и самобитне црквене заједнице: то су били само болесни органи Цркве, понекад су они били одсецани, понекад трпљени, али никако нису били посебно болесно "тело" или посебна "Црква" (иако назив "Црква неправилно користе неправославне хришћанске заједнице) Међутим, од 11. века подела у Христовој Цркви је добила оштрији, одлучан, трајан и одређен карактер. Пре свега од истинске Православне Цркве одвојио се већи део западних хришћана и створио Римокатоличку цркву: од Римокатоличке цркве је пак, у 16. веку отпала Лутеранска црква, која се такође назива протестантском, са својим многобројним сектама; и тако су се појавиле три главне хришћанске вероисповести: православна, римокатоличка и протестантска, и свака вероисповест је створила свој посебан катихизис" (1, 2).

Римокатоличка (Латинска) црква

"Латинска црква води порекло од Апостола, али је касније одступила од апостолског Предања и искварила се. Њен главни грех је страст према ковању нових догмата по свом разуму и својој вољи. Она је прво измислила догмат о исхођењу Духа Светог "и од Оца и од Сина" ("Filioque"), или кроз Сина, - то је било давно, у почетку отпадања од истинске Цркве, - а ево још сасвим недавно измислила је још два: о непорочном зачећу Мајке Божије и о папиној непогрешивости. Њој се чини да овакве новтарије представљају обогаћивање и узвишавање савршенства Цркве, међутим, то квари Цркву и то у веома великој мери. Учење о исхођењу Духа Светог "и од Сина" нарушава догмат о Пресветој Тројици; учење о непорочном зачећу Богородице нарушава догмат о рањености наше природе услед грехопада и делимично догмат о Искупљењу; учење о папиној непогрешивости човеку самовољно присваја Божанско својство и нарушава опште учење о Богу и човеку.

Тако су код Римске цркве нарушени најбитнији делови хришћанског вероисповедања: о Пресветој Тројици, о Искупљењу и уопште о природи Бога и човека. Сва ова учења су туђа апостолском Предању и у ствари су то људске измишљотине и као такве личе на неки дозидани део на згради који није по плану и стилу зграде и није од одговорајућег материјала или као кад би неко у чисто вино од винове лозе досуо неку течност која му је по свом природном саставу супротна. Као што се таквим дозиђивањем квари зграда и овом примесом - вино тако су и овим учењима Латини су нарушили и искварили свету веру коју су предали свети Апостоли. Нарочито је разорна последњи догмат о непогрешивости папе" (Св. Теофан Затворник 8, 229-230).

Свети старац Пајсије Величковски пише неком свештенику Јовану, очигледно унијату, који га је молио за разрешење неких својих недоумица: "Прва и најважнија заблуда унијата је учење које су прихватили од Римљана да Дух Свети исходи и од Оца и од Сина. То је прва и најважнија од свих јереси, јер она у себи садржи мудровање о Богу Једном у Светој Тројици, мудровање које је неправилно и у супротности са Светим Писмом. Онај ко исповеда да Дух Свети исходи и од Оца и од Сина сматра да у Богу има

два начела: једно од Оца, друго од Сина. Ми, пак, православни исповедамо у Божанству јединствено начело - Оца, као што нас је и Сам Господ наш Исус Христос научио у Светом Јеванђељу, говорићб да Дух Свети исходи само од Оца. Он говори: "А *када дође Утјешитељ, Кога ћу вам Ја послати од Оца, Дух Истини, Који од Оца исходи*" (Јн. 15, 26). И Апостол говори: "Сваки дар добри и сваки поклон савршени одозго је, силази од Оца Свјетлости (Јаковљ. 1, 17). Видиш ли? Он говори - Оца Светлости, тј. Отац је корен и извор Божанства. Две Светлости, Син и Дух, од јединствене Светлости Оца имају своје предвечно постање: Син у рођењу (Од Оца) и Дух Свети у исхођењу (од Оца)...

Божанствени пророк Давид говори: "Ријечију Господњом небеса се створише и Духом уста Његових сва војска њихова" (Пс. 32, 6). Видиш ли, Господом назива Оца, Речју Његовом назива Сина као предвечно од Њега рођеног: Духом пак уста Његових (а не њихових!) назива Светог Духа као Оног Ко исходи само од Оца. Може се наћи још много других сведочанстава из Старог и Новог Завета, која јасније од сунца показују да Дух Свети исходи само-од Оца а на Сину почива као што се то показало у Крштењу Господњем.

И сви свети тумачи Светог Писма васељенски Учитељи као једним устима говоре да Дух Свети исходи од Оца и нигде није написано "и од Сина". Дакле, ако су унијати истомишљеници са Римокатолицима у тако тешкој јереси каква је онда њихова нада на спасење ако они јавно не одбаце ову духоворачку јерес и не сједине се поново са светом Православном Црквом од Истока?..."

Даље старац Пајсије убеђује свештеника којем пише да што пре бежи од уније као што је Лот бежао из Содоме: "Не жали," пише он," ни за имовином ни за рођацима ако они неће да те послушају него на сваки начин спасавај своју душу од погибели. Јер за тебе нема ничег важнијег од душе за коју је Христос умро. Бежећи, не осврћи се срцем уназад због имања које је кратког века: боље ти је да будеш у сиромаштву него да похулиш на Светог Духа као што хуле римокатолици. Иди и бежи од уније што брже можеш да те не задеси смрт у њој и да не будеш убројан међу јеретике, а не у Хришћане. И немој само сам да одеш, него и другима саветуј да иду, и то онима за које по савести знаш да ће те послушати. Ако те не послушају, макар сам бежи од вражије клопке и душом и срцем се сједини са светом Православном Црквом и на тај начин ћеш, чувајући заједно са свима непорочну веру и испуњавајући заповести Христове, моћи да се спасеш" (11,217-218).

Теофилакт Бугарски, блажени отац Цркве из 11. века, сва латинска застраћења сматра нетачним... и бори против додавања Символу вере (латинског додатка) "и од Сина": "Овде лежи," пише блаж. Теофилакт, "најопасније зло, и ако (Латини) не пристану да се направи исправка онда не треба чинити уступке, без обзира на то што говоре са престола којим се тако хвале и поносе; па нека и истичу исповедање Петрово, нека и обећавају блаженство... па чак ни када би нам показали и кључеве Царства Небеског..." (Предговор "Благовеснику").

Протестантске цркве

"Што се тиче протестантских заједница, оне, премда се и могу назвати хришћанским, јер расправљају о хришћанству никако се не могу назвати Христовим Црквама. Христову Цркву су уредили Свети Апостоли по нацрту и плану Самог Господа, а који је објаснио и утврдио Дух Свети. А ове (религијске) заједнице су људи уредили самовољно и по плану који су сами направили. Оне су многе ствари узеле из апостолског Предања, али су свему дали другачији поредак, другачије место и другачији смисао. Оне су рушили зграду Цркве која је већ постојала, узимали су оно што им је одговарало, додавали су своје и од мешавине једног и другог стварали своју заједницу.

Шта је ту Христово?

У згради је главна идеја зграде и њен план. Како код њих ни једно ни друго није Христово него њихово, што је њихова памет смислила ове општине се неправилно називају Христовим Црквама. Јер Христос у њиховом уређењу нема удела. Истина је да оне говоре да су упутства за уређење својих општина узеле из Светог Писма. Али, идеја и план за изградњу Цркве нису били дати Светом Писму и зато нису могли бити узети одатле. Неке закључке је могуће извући из написаног, али закључци дају само вероватноћу, а не праву истину. Истиниту идеју и план Цркве Божије су Апостоли остварили у делу стварања Цркве. Онај ко би желео да их упозна треба да се обрати самој Цркви Божијој, и од ње да се научи овоме, а не да узме па да их извлачи из Светог Писма кад их тамо нема. Они се тамо виде само делимично: међутим, да би се видели треба се са њима прво упознати из стварног уређења Свете Божије Цркве. А како поступају протестанти? Разарају Цркву, а затим од њених крхотина, уз додавање својих додатака граде нову коју су сами измислили. Може ли се очекивати да они наиђу на траг истинске Цркве?!"

"После овог сам можеш да извучеш правилан закључак о протестантским црквама, да због тога што нису уређене по Божијем него по измишљеном плану, оне нису истинске Цркве Христове, него лажне цркве. Оне су исто што и лажни новац, или још боље, исто што и вештачко вино. Вештачко вино и по ароми и по изгледу понекад личи на право при-родно вино, али у ствари оно није то, иако може имати натпис исписан златним словима да је то такво и такво вино. Тако се и ове цркве називају Христовима, али у суштини оне то нису. Њима доликује назив вештачке (или лажне) цркве.

Лутер је први почео да фабрикује (лажне цркве), а затим су се, по узору на њега, и други прихватили и исфабриковали мноштво лажних цркава, али још нису сви задовољни. Фабриковање лажних цркава је постало жила-куцавица протестантизма. Зато се оно код њих и наставља и трајаће до краја света...

Сви ови измишљачи цркава су полазили и полазе од мисли да Црква Божија, онаква какву су је Апостоли уредили, нема на земљи... Међутим, пошто се без Цркве не може, треба је изнова саградити, чему протестанти смело приступају, сматрајући да су за то позвани само зато што им је то пало на памет. Али, како градити, на основу чега? Наравно, по Светом Писму, а како другачије? Бацају се на Свето Писмо и почињу да копају по њему. У Светом Писму, као што сам говорио, није изложен план здања Цркве, већ се у њему садрже само неки његови нејасни наговештаји. Наваљујући на такве наговештаје и, тумачећи их на свој начин, они их узимају за основу плана зидања своје цркве и одмах приступају уређењу своје цркве. Пошто један од њих узима једно, други друго, трећи треће, код сваког излази његова црква која не личи на друге. Испада да колико има памети толико има и планова цркава, колико планова - толико и цркава. Њихова разноликост која и сама пада у очи треба довољно јасно да стави до знања да ниједан од измишљача није доспео на прави пут истине. Међутим, пошто сви они у основи имају нешто из Свето Писма свако од њих ће тешко признати да греша, већ напротив, свако тврди да је само он доспео на прави пут. Тако и стоје ове цркве једна крај друге и свака сматра себе за праву цркву; међутим, ниједна то није...

Ако на земљи нема апостолске Цркве како бисмо ми са својом кратком памећу могли да се досетимо да су је основали Апостоли? Зато и нема потребе да се прихвамо посла поновног подизања Божије Цркве. А нема ни смисла. На земљи постоји апостолска Црква, по истинитом обећању Самог Господа. Ови измишљачи цркава су двоструко криви: и због тога што се прихватају посла за који нису способни и немају начина, и због тога што се не труде да виде истинску Цркву Божију, која по истинитом обећању Божијем

мора да постоји на земљи до краја века, или, пак, намерно окрећу главу да је не би видели кад она стоји пред њима. Такав труд тражења и налажења истинске Цркве био би достојан хвале; а овај труд измишљања цркава је достојан смеха. Онај је спасоносан, а овај води у погибел и онога ко измишља и оне који су пошли за њим.

Папа је изменио многе догмате, искварио све Свете Тајне, ослабио правила црквеног руководства и исправљања карактера и све је кренуло у супротном смеру од онога како је Господ имао намеру, све горе и горе. Затим се појавио Лутер - паметан човек, само тврдоглав. Папа, каже, мења све што му падне на памет, па зашто да и ја не мењам!? И почео је све да гради и преуређује по своме, и на тај начин је основао нову веру - лутеранску, која ни из далека не личи на ону коју је Господ заповедио и коју су предали Апостоли. После Лутера су наступили философи. Ево, Лутер је кажу, смислио нову веру, иако је наизглед из Јеванђеља, али по својој памети. Зашто ми и мимо Јеванђеља не бисмо саставили учење само по својој памети? И почеше да умују и да нагађају - и о Богу, и о свету и о човеку - свако на свој начин, и смислише толико учења да се човеку заврти у глави од самог њиховог набрајања. И код њих је сад постало овако: веруј како ти падне на памет, живи како хоћеш, наслађуј се чиме ти душа жели. Код њих је широко, све преграде су срушене. Али, овај широки пут води у погибел, као што је Господ рекао. Ето докле је довела попустљивост у учењу!..

Ни код паписта ни код протестаната ни код англиканаца... нема истине Божије, - праве, чисте и потпуне. Она пребива у јединој истинитој Православној Цркви. Истина је, ипак, да они сами пошто су обманути, мисле да поседују истину, али је истина далеко од њих. Паписти су први отпали од истине, али мисле да је баш они чувају. Протестанти су разобличили неодрживост паписта у многим стварима, али сами нису нашли истину него су побегли још даље од ње, изградивши нову веру, и то по свом мудровању, а не по истини Божијој, а мисле као и паписти да су нашли истину, која је, како они сматрају, туђа папистима. Енглезима се није свидела немачка вера и они су изградиле своју, исто тако по свом лажном мудровању, а не по истини Божијој, говорећи: код Немаца је ово и ово лоше, направимо веру која нам више одговара - и направиле су, удаљивши се од истине Божије још даље док су мислили да стоје у њој чвршће од других. Код Енглеза се потом, као и код Немаца, намножило мноштво вера које се такође хвале да су, напослетку, нашле истину, а у ствари су се само још више од ње удаљили. Пошто је истину нису тражили тамо где ју је Бог утемељио него у свом расуђивању нису је ни нашли, него су за истину прихватили нека привиђења истине и на њима изградиле своја веровања..." (Св. Теофан Затворник 8, 9).

Секте

Што се тиче свих могућих секти и скупова који се крију под именом Христовим, али су туђи Светој Цркви и све се више и више од ње удаљавају, умесно је подсетити на правила светих Сабора.

"Ако неко мимо Цркве посебно чини сабрања и презирући Цркву, неће да говори црквено, немајући са собом презвитера по вољи епископа, нека буде под клетвом."

"Ако неко учи да се слободно презире дом Божији и сабрања која у њему бивају: нека буде под клетвом" (Помесни Сабор у Гангри, пр. 5).

"Нека никоме не буде дозвољено да изговара, или пише, или ствара нову веру мимо правила Светих Отаца у граду Никеји, који су се сабрали Светим Духом" (Ефески Сабор, пр. 7).

"Не треба заборавити да нам је Хришћанство објавило Божанствену Истину, дакле,

апсолутну, дакле заувек непроменљиву, која не подлеже ни исправкама ни допунама ни усавршавањима. Ако је то тако, онда хришћанска веронаука мора по свом садржају бити како на почетку, тако и у току свих следећих векова потпуно идентична веронаука. И незамислива је ствар да Црква којој је затим предато "*што приличи здравоме учењу*" (Тит. 2,1) да би била "*стуб и утврђење истине* (1. Тим. 3, 15), може да проповеда учење вере у једним вековима и поколењима са једном пунотом, а у другима са другом...У 18. веку Источни Патријарси су о овоме писали: "Наши догмати и учење наше Источне Цркве су већ одавно испитани, правилно и благочестиво установљени на Светим Васељенским Саборима; недопустиво им је било шта додавати или одузимати."

У помесној посланици источни патријарси још јасније потврђују своју верност Предању Васељенске Православне Цркве. "И ми ћемо предати свету веру будућим поколењима како смо је ми сами примили, без икаквих измена, да би они, као и ми, без стида и без прекора, могли да говоре о вери својих предака."

Православно вероисповедање дозвољава напредак у Хришћанству, али њега не треба схватити у смислу појављивања неких нових догмата, него у дубљем и ширем схватању ове или оне догматичке истине" (10, 111-113).

"Клоните се новина у стварима вере и побожности и пазите се ових лажљивих пророка који долазе у овчијој кожи, а унутра су грабљиви вуци, прозревајте лаж која се крије у речима ласкаваца, који желе да вас покваре под маском добронамерности.

Под овим подразумевам све оне који лажно мисле и лажним путем иду не због немоћи него из тврдоглавости, са жељом да и друге привуку на своју страну..." (Св. Теофан Затворник 9, 19).

Православна Црква

"Међутим, док се на Западу намножило толико разноврсних вера, више или мање лажних, на Истоку је постојана у својој вери остала Православна Црква, једина истинска Црква, која садржи Божију Истину, исту ону Истину коју је објавио Господ Спаситељ и коју су у Цркви установили Његови Свети Апостоли. Ми, синови Цркве Православне, чувамо ову истину и у њој стојимо. Кроз читав низ векова неоспорна истина је била у Цркви Православној и до нас је дошла. У истини стоји света Црква: у њој и ми стојимо. Хвала Господу Којем је било угодно да се родимо у недрима једине истините Православне Цркве!" (Свети Теофан Затворник 8).

Какав је увек био однос Цркве према јеретицима?

По учењу Отаца и Учитеља Цркве јересју се назива оно лажно учење које подрива саме основе хришћанске веронауке, изопачује верске догмате и своје следбенике потпуно отуђује од Православне Цркве... као што говори Св. Василије Велики: јеретик је онај ко је туђ по вери.

"До самог краја века не треба да очекујемо никакво ново откривење. Шта онда треба мислити о ономе ко би дошао и почео да нас уверава да нам од Бога доноси ново откривење? Морамо га сматрати за лажова и преваранта. Ако би он, чак, говорио да му анђео или неки други дух говори и тада га треба одлучно одбацити, не допуштајући да се у нама појави дух радозналости или неке ласкаве наде. "*Један је Господ, једна вјера, једно Крштење,*" учи Апостол (Еф. 4,5). Шта још друго у вери и богоугађању треба да очекујемо, да желимо и прихватамо?! И каква нам је нужда да слушамо свакога кога сретнемо тим пре ад он другог Исуса и други начин спасења проповеда, који нису проповедали

Апостоли, или предлаже да прихватимо други дух којег до сада нисмо прихватили или нас наводи на другу благу вест за коју раније нисмо чули (2. Кор. 11, 4)? Какво је још учење потребно кад је оно које ми имамо тако спасоносно и кад је оно на тако много начина доказало своју спасоносниост?! На ово може да наводи само испразна жеља за променом. Чујте шта о овим духовима - проповедницима нових учења пише Апостол и Јеванђелист Јован Богослов: *"Љубљени! Не вјерујте свакоме духу, него кушајте духове јесу ли од Бога; јер многи лажни пророци изиђоше на свијет. По овоме познајте Духа Божијега, и духа лажнога; сваки дух који признаје да је Исус Христос у тијелу дошао, од Бога је; А сваки дух који не признаје да је Исус Христос у тијелу дошао, није од Бога: и овај је антихристов, за којега чувате да ће доћи и сад је већ на свијету* (1. Јован. 4,1-3) (Св. Теофан Затворник 1, 729, 730).

"Ко из Христовог учења одриче макар и једну догмат одриче се Христа." (6, писмо 30).

"Да јерес у себи садржи одрицање од Христа говори свети апостол Петар у својој другој посланици *"Биће међу вама лажних учитеља, који ће унијети јереси погуби, и одрицаће се Господара Који их искупи"* (2. Петр. 2, 1). Свака јерес представља одбацивање Искупитеља. Иконоборачка јерес, која наизглед одбацује само икону Христову у суштини одбацује Христово Оваплоћење, значи, одбацује Искупитеља и искупљење. Одбацивање хришћанских Светих Тајни чак и без очигледног одбацивања Христа у суштини јесте одбацивање Христа: када се одбацују Свете Тајне прекида се и уништава се суштинско општење са Христом."

"Велико мноштво Светих је примило венац мученички, они су изабрали најгоре и најдуже муке, тамницу и прогонство, само да не пристану да учествују са јеретцима у њиховом богохулном учењу. Васељенска Црква је увек сматрала да је јерес смртни грех, увек је сматрала да је човек који је заражен страшном болешћу јереси мртав душом, да су му благодат и спасење туђи, да је он у вези са ђаволом и његовом погибељи. Јерес је грех ума. Јерес је више ђаволски него људски грех: она је кћи ђавола, његов проналазак - нечастивост блиска идолопоклонству. Оци обично идолопоклонство називају нечастивошћу, а јерес злочастивошћу. У идолопоклонству је ђаво присвајао себи божанску част од заслепљених људи, а путем Јереси он заслепљене људе чини учесницима у свом главном греху - богохуљењу. Ко пажљиво прочита "Дела сабора" лако ће се уверити да је карактер јеретика потпуно сатански. Видеће њихово ужасно лицемерје, огромну гордост - видеће понашање које се састоји од непрекидне лажи, видеће да се они предају разним ниским страстима, да се они, када имају могућности, одлучују на све могуће најужасније преступе и злодела. Нарочито је уочљива њихова непомирљива мржња према деци истинске Цркве и жеђ за њиховом крвљу! Јерес је повезана са окрутношћу срца, са страшном помраченошћу и болешћу ума, она упорно стоји у његовој зараженој души - и човеку је тешко да се исцели од ове болести! Свака јерес у себи садржи хулу на Духа Светог: она или хули на догмат Светог Духа или на дејство Светог Духа, али обавезно хули на Светог Духа.

Суштина сваке јереси је богохуљење...

Занимљиво је да су све древне јереси, под различитим маскама које су се мењале, тежиле ка истом циљу: одбаци-вале су Божанство Речи и изопачавале догмат о Оваплоћењу (Христовом). Најновије највише теже ка томе да одбаце дејства Светог Духа: са ужасним хулама одбациле су Божанствену Литургију, све Свете Тајне, све оно где је Васељенска Црква увек признавала дејство Светог Духа..." (Св. Игнатије Брјанчанинов 6, писмо 28).

Свети Оци Цркве су увек учили да се треба чувати и клонити јеретика.

"Неки имају обичај да лукаво носе Име Христово, а чине дела недостојна Бога. Од

них треба да бежите као од дивљих звери, јер су то бесни пси који подмукло уједају. Морате их се чувати, јер они пате од неизлечиве болести. За њих постоји само један лекар... Господ наш Исус Христос" (3, 104).

"Дакле, молим вас, не ја, него љубав Исуса Христа, храните се само хришћанском храном, а клоните се туђег растиња, као што је јерес. Отрову свог учења јеретици додају Исуса Христа, чиме и стичу поверење: али они дају смртоносни отров у заслађеном вину. Онај ко не зна жудно га узима и заједно са погибелним задовољством прима смрт" (3, 121).

"Не заваравajte се, браћо моја! Они који кваре домове, Царство Божије неће наследити. Јер, ако се они који то чине телом бивају подвргнути смрти, неће ли још много пре смрти бити подвргнут онај ко злим учењем квари веру Божију, за коју је Исус Христос разапет? Такав човек ће као бестидник отићи у неугасиви огањ, исто као и онај ко га слуша" (Свештеномученик Игнатије Богоносац, 3, 108).

"Бити јеретик значи бити одвојен од Бога."

О ави Агатону се причало следеће: "Дошли су код њега неки монаси чувши за његов велики дар расуђивања. Желећи да испитају хоће ли се он наљутити питају га: "Јеси ли ти Агатон? Чули смо за тебе да си горд човек?" Он договара: "Да, то је тачно." Они га опет питају: "Јеси ли ти Агатон, празнослов и клеветник?" Он одговара: "Јесам." И опет говоре: "Јеси ли ти Агатон јеретик?" Он одлучно одговара: "Не, нисам јеретик." Затим га упиташе: "Реци нам, зашто си на прва питања давао потврдан одговор, а последње ниси издржао?" Он им одговори: "Признајем да имам прве пороке, јер је то признање корисно за моју душу, а бити јеретик значи бити отпадник од Бога, а ја не желим да будем отпадник од Бога." Чувши ово они се зачудише његовом дару расуђивања и одоше, добивши поуку.

"На пут незнабожаца не идите, и у град Самарјански не улазите" (Мт. 10, 5). Ово треба да схватимо у вези са јеретцима: дакле, не идимо у њихове цркве, ни у куће њихове. Међутим, тамо где буде син мира, семе благочестиво, тамо се задржимо, тамо ћемо се и хранити као и претходних година.

Пазимо се оних који се претварају да чувају истину и који говоре да су они прави руководиоци, али нису такви него су у заблуди, *"варајући и варајући се"* (2. Тим. 3, 13), *"њима ће суд бити праведан"* (Римљ. 3, 8). Чуваћемо веру и живот непорочан, не умањујући и не вређајући једно другим, него пребивајући цели и савршени" (Преподобни Теодор Студит, 13, 364).

"Од светог Поликарпа Смирнског смо чули да је Јован, ученик Господњи, у Ефесу дошавши у сауну и видевши у њој Керинфа (познатог јеретика), истрчао из парног купатила, не окупавши се и рекавши: "Бежимо да не падне купатило зато што је у њему непријатељ истине Керинф." И сам Поликарп је приликом сусрета са Маркионом који му је рекао: "Знаш ли ме?", одговорио овоме: "Знам првенца сатаниног." Апостоли и њихови ученици су били толико опрезни да, чак, ни речима нису долазили у везу са неким од оних који су извртали истину као што је и Павле рекао: *"Човјека јеретика по првоме и другом свјетовању клони се, знајући да се такви изопачио, и гријеши, и сам је себе осудио"* (Тит. 3, 10-11)" (Свештеномученик Иринеј Лионски 3, 632).

"Када се неко од твојих познаника држи јеретичког мудровања, саветуј му да упозна праву веру, али се са њим не такмичи и не жели да чујеш како он расуђује да се не би заразио његовим отровом. Ако он пожели да чује истину вере доведи га код Светих Отаца, који могу да му буду од користи у Христу. На тај начин ћеш му у Богу помоћи без штете

по себе. Међутим, ако се он ни приликом прве ни приликом друге поуке не исправи, онда се таквог, по речи Апостола, одреци (Тит. 3,10) (Преподобни Варсануфије Велики и Јован Пророк 13, 130).

"Није грешно само читати него и чувати код себе неправославне књиге, на пример, јеретичке и расколничке. Презвитера Киријака који је у својој келији држао јеретичка дела Несторова, уразумила је следећа визија: видео је жену како стоји поред његове келије, обучену у гримизни плашт и са њом два мушкарца у којима је препознао Пресвету Богородицу, Јована Претечу Господњег и Јована Богослова који су је пратили. У неизрецивој радости презвитер се пун страхопоштовања бацио пред ноге Богородице и молио Је да посети његову келију, али она није пристала без обзира на његове молбе у сузама и на крају је рекла: "Како желиш да уђем код тебе кад у својој келији држиш Мог непријатеља?"

Пробудивши се из сна Киријак је у дубокој патњи почео да размишља: "Ко би то могао да буде непријатељ Пресвете Богородице? Осим мене у келији није било никога." После неког времена кад је читао књиге презвитер је међу њима нашао поуке јеретика Нестора, осуђеног на 3. Васељенском Сабору зато што је Пресвету Богородицу називао Христородица, а не Богородицом, као да се од Ње родио обичан човек, а не уједно и Бог. Тек тада је Киријак схватио ко је у његовој келији био непријатељ Пресвете Богородице. Истог тренутка је спалио јеретичку књигу рекавши: "Нека од сад код мене више не буде непријатеља Пресвете Богородице" (1).

У житију великог Оца Египатске пустиње, преподобног Пајсија Великог (слави се 19. јуна) налазимо потресан пример о томе како се благодат Божија лако губи.

Ово се десило у Египту. Његов ученик се једном приликом упутио у град да тамо прода своје рукотворине. На путу до тамо срео је Јевреја који је, приметивши његову простодушност, почео да га саблажњава овако говорећи: "Љубазни, зашто верујеш у простог човека који је уз то још и разапет на крсту? Па Он уопште није очекивани Месија. Треба да дође други, а не Он." Ученик, будући слабе памети а простодушног срца, поче пажљиво да слуша ове речи и, чак, се дрзну да каже: "Можда говориш истину." Кад се вратио у пустињу преподобни Пајсије се окренуо од њега и није му рекао ни речи. На крају је после његових дугих молби преподобни рекао ученику: "Ко си ти? Не познајем те. Онај мој ученик је био Хришћанин и благодат Светог Крштења је била на њему, а ти ниси такав. Ако си ти стварно мој ученик онда те је оставила благодат св. Крштења и Христов лик у теби је уништен."

Ученик је у сузама испричао свој разговор са Јеврејем на шта је Преподобни одговорио: "О несрећниче! Шта може бити горе и подлије од речи којима си се одрекао Христа и Његовог Божанственог Крштења? Сад иди и плачи, код мене за тебе више нема места, твоје име је запечаћено међу именима оних који су се одrekli Христа и заједно са њима чекају те осуда и муке." Пошто је ученик од Преподобног чуо такву пресуду, обузело га је покајање и као одговор на његове молбе Преподобни се затворио у келију на молитву. Молио је Бога да опрости ученику његов грех. И услишио је Господ молитву преподобног, и даровао му знак да је ученику опроштен његов грех. А тада га је Преподобни упозорио: "Чедо, узнеси славу и хвалу Христу Богу нашем са мношћом за то што је нечисти и богохулни дух прогнан из тебе, и што се уместо њега Дух Свети спустио на тебе и повратио у теби благодат Светог Крштења. Дакле, сада се чувај да не би због лењости или немара поново пао у вражију замку, јер ћеш ако сагресиш морати да гориш у огњу пакленом" (Житије преп. Пајсија Великог).

"Данас, када прогонитељи више не прогоне Хришћане због Христа, треба да послушамо пророчке речи: *"изиђите из њихове средине и одвојте се, говори Господ"* (Иса. 52,

11; 2. Кор. 6, 17). Ако неки не чине овако, сами ће за себе одговарати Господу на дан Суда. Чини ми се да је ићи са таквима исто што и равнодушно се односити према јеретицима" (Преп. Теодор Студит 13, 371).

Да ли ће се јеретици спасити?

"Сада је дошло ред на питање које сте поставили: "Зашто се," питате ви "не би спасили и многобошци, мухамеданци и јеретици? Међу њима има јако добрих људи. Не би било у складу са Божијим милосрђем да се погубе ови веома добри људи!... Да! То је, чак, у супротности са здравим људским разумом! Па и јеретици", велите ви," су исто хришћани. Сматрати себе спасенима, а чланове других вера пропалима је и безумно и крајње гордо!", закључујете.

Спасење се састоји у поновном успостављању заједнице са Богом. Ову везу је изгубио читав људски род падом прародитеља у грех. Читав људски род представља низ палих бића. Погибељ је судбина свих људи, и врлих и порочних. Зачињемо се у безакоњу, рађамо се у греху. "С тугом ћу у гроб лећи за сином својим," говори патријарх Јаков о себи и свом светом сину Јосифу, целомудреном и прекрасном! По завршетку земаљског пута у пакао нису силазили само грешници него и праведници Старог Завета. Таква је моћ људских добрих дела. Таква је плата за сваку врлину наше пале природе! Да би се поново успоставила веза човека са Богом, другим речима, за спасење је било неопходно искупљење. Искупљење људског рода није остварио Анђео, или неко од виших, али ограничених и створених бића, њега је остварио Сам Безгранични Бог. Казна - судбина људског рода је замењена Његовом смрћу; недостатак људских заслуга је замењен Његовим бесконачним достојанством. Сва људска немоћна добра дела која су силазила у пакао замењена су једним моћним добрим делом: вером у Господа нашег Исуса Христа. Јудејци су питали Господа: "Шта ћемо чинити да радимо дјела Божија?" Господ им одговори: "Ово је дјело Божије да вјерујете онога Кога Он посла" (Јн. 6, 28-29). Једно добро дело нам је потребно за спасење: вера, али вера је дело. Вером, само вером можемо доћи у везу са Богом, посредством Светих Тајни које је Он даровао. Узалудно, погрешно мислите и говорите да ће се добри људи међу многобошцима и мухамеданцима спасити, односно ступити у општење са Богом! Узалудно гледате на мисао супротну овој као на новину, као на заблуду која се поткрала! Не! Такво је стално учење истинске Цркве, и Старозаветне и Новозаветне. Црква је увек признавала једно средство спасења: Искупитеља! Она је признавала да највеће врлине наше пале природе силазе у ад. Ако су праведници истинске Цркве, светила из којих је сијао Дух Свети, пророци и чудотворци који су веровали у Искупитеља Који треба да дође, силазили у ад, како онда хоћете да пагани и мухамеданци, зато што се вама чини да су добри, а који нису познали и нису поверовали у Искупитеља, да добију спасење које је омогућено једним и понављам вам, једним средством - вером у Искупитеља? Хришћани! Упознајте Христа! Схватите да Га ви не знате, да сте Га се одрицали, сматрајући да је могуће спасење без Њега због неких добрих дела! Онај ко признаје могућност спасења без вере у Христа одриче се Христа и, можда не знајући, пада у тежак грех богохуљења.

Ви говорите: "Па и јеретици су исто хришћани." Где сте то нашли? То је једино могуће ако онај ко себе назива Хришћанином а ништа не зна о Христу, по свом **крајњем незнању**, призна себе за истог онаквог "хришћанина" као што су и јеретици, а свету веру хришћанску изједначи са породом проклетога - са богохулном јересју! Другачије о томе расуђују истински Хришћани! Велико мноштво Светих је примило венац мученички, они су изабрали најгору смрт и дуготрајне муке, тамницу и прогонство, само да не би

учествовали са јеретицима у њиховом богохулном учењу. Васељенска Црква је увек сматрала да је јерес смртни грех, увек је сматрала да је човек заражен страшном болешћу јереси мртав душом, далеко од благодати и спасења, да је у вези са ђаволом и његовом погибелји...

Суштина сваке јереси је богохуљење.

Свети Флавијан, патријарх Константинопољски, који је крвљу запечатао исповедање истините вере изговорио је следећу одредбу Помесног Константинопољског сабора која се односи на јересиарха Јевтихија, следећим речима: "Јевтихије, до сада јереј и архимандрит потпуно је разобличен и својим пређашњим деловањем и својим садашњим изјавама за заблуду Валентина и Аполинарија, за упорно следовање њиховом богохуљењу, тим пре што он, чак, није послушао наше савете и поуке да прихвати здраво учење. И због тога плачући и уздишући због његове коначне погибелји, изјављујемо у Име Господа нашег Исуса Христа да је он пао у богохуљење, да је лишен сваког свештеничког чина, наше заједнице и управљања манастиром, дајући сваком на знање да ко од данас буде са њим разговарао или га посећивао да ће и сам бити подвргнут изопштењу." Ова одлука је пример општег мишљења Васељенске Цркве о јеретицима. Ову одлуку је признала цела Црква, она је потврђена Васељенским Халкидонским Сабором. Јевтихијева јерес се састојала у томе што он није исповедао у Христу две природе после Оваплоћења као што исповеда Црква - допуштао је само Божанску природу. Рећи ћете: само?!

Наравно, у овој јереси не видите ни разбојништво ни лоповлук! Можда је само због тога не сматрате за грех? У њој се одбацује Син Божији, а одбачен је и хуљен Дух Свети - само! Тако, онај ко прихвата богохулно учење, ко изговара хулу на Бога није - по вама - разбојник, нити краде - он је предиван човек! Како му Бог може одрећи спасење!... Сав узрок ваше последње недоумице, као и свих осталих је дубоко непознавање Хришћанства!

Богохулник се неће спасти! И оне недоумице које сте навели у свом писму су већ страшни тужиоци вашег спасења. Њихова суштина је одрицање од Христа! **Не играјте се својим спасењем, не играјте се!** Иначе ћете вечно плакати. Читајте Нови Завет и Свете Оце Православне Цркве (а не никаквих Тереза Авилских, Франциска Асишких и других безумника које њихова јеретичка црква сматра за свеце!) изучите код Светих Отаца Православне Цркве како треба правилно схватати Свето Писмо, какав живот, какве мисли и осећања доликују правом Хришћанину. Из Св. Писма и живе вере упознајте Христа и Хришћанство..." (Св. Игнатије Брјанчанинов 6, писмо 28).

Може ли се улазити у молитвене односе са неправославним хришћанима (јеретицима)?

Можемо ли да се молимо за инославне живе хришћане?

"По духу и смислу црквених законаправила црквена молитва се може приносити само за вернике који су или припадали Цркви и признају је или су је признавали за своју мајку, веровали су или верују у њу, а са онима који су били или јесу туђи Цркви не сме бити молитвеног општења. По 45. апостолском правилу "епископ или презвитер, или ђакон који се само молио са јеретицима нека буде изопштен". Истој екскомуникацији по 10. Апостолском правилу подлеже свако "ко се са одлученим од општења црквеног помоли, макар то било и код куће"; по 46. Правилу се забрањује примање жртве од јеретика. Ова правила се понављају и потврђују каснијим саборним одлукама (види Антиохијски Сабор, пр. 2, Лаодикијски Сабор, пр. 6, 33, 37), она треба да буду у основи

црквене праксе и у својој пастирској делатности пастир Цркве не сме да одступа од ових правила. Очигледно је да је приношење црквених молитава за оне који се налазе изван Цркве у противречности са овим правилима" (1, 693).

Из апостолских правила:

"Ако се неко са одлученим од црквеног општења помоли макар то било и код куће: такав да буде одлучен." (пр. 10)

"Ако се неко ко припада клиру буде молио са неким ко је из клира изопштен нека буде одлучен. Ако им неко дозволи да раде било шта као слуге Цркве: нека буде одлучен" (пр. 45).

"Епископ или презвитер који су примили Крштење или жртву јеретика наређујемо да се одлучи: *"Како ли се слаже Христос са Велијаром? Или какав удио има вјерни са невјерником"* (2. Кор. 6, 15), (пр. 46).

"Није достојно од јеретика примати благослове, који су пре празнослови него благослови" (пр. 32).

"Не треба се молити са јеретиком или са одлученим" (пр. 33).

"Не треба допуштати јеретицима огрезлим у јереси да улазе у дом Божији" (пр. 6).

"Не смеју се примати празнични дарови које шаљу јудеји и јеретици, нити се сме празновати са њима" (Лаодикијски Сабор, пр. 37).

"Ако неко од клира или мирјанин уђе у јудејску или јеретичку синагогу да се помоли: нека буде и чина свештеног рашчињен и изопштен од општења црквеног" (Правила светих Апостола, 66).

"Историја не зна, а мисао одбија да претпостави могућност заједничког служења православних свештеника са свештеницима латинским, старокатоличким или јерменским зато што су у нашој свести још жива упозорења 45. апостолског правила које предвиђа строге казне за оне који се моле заједно са јеретицима и изопштење за оне који примају свештенодејства (требе) које врше њихови клирици: са друге стране по древним правилима Цркве нико не престаје да буде јеретик ако је, признајући и исповедајући Свете Тајне Православне Цркве, и даље одвојен од ње по питањима вере и схватања живота.

Општење у Светим Тајнама са инославнима је у супротности са нашим Предањем, јер по учењу Светих Отаца отпадништво од Цркве повлачи за собом престанак дејства благодатних дарова Светог Духа због губитка наслеђивања (1. пр. Св. Василија Великог). И зато да човек не би учествовао у њиховим заблудама у погледу вере и да би избегао осуду заједно са њима, Св. Јован Дамаскин учи да се на све начине чува од евхаристијског општења са њима, и да не прима од њих и да им не даје Свето Причешће..."

"За Православну Цркву теоријско признавање Светих Тајни које се врше ван ње значило би њено одрицање од свести о њеној сопственој непогрешивости, као једине сталне чуварке богооткривених истина и благодати, и у исто време би било у противречности са правилима првобитне Цркве, чији је она верни настављач. Једнакост у Светим Тајнама истовремено претпоставља и узајамно општење у Светим Тајнама, што се категорички осуђује учењем Саборне Васељенске Цркве" (10, 320-324, 333).

Када је 336. године јеретик Арије на превару успео да буде примљен у црквено општење и спремао се да иде у храм, стари византијски епископ Александар у храму Мира молио је Бога да живот буде одузет или њему самом или јересијарху Арију, јер епископ није желео да буде сведок таквог светогрђа као што је примање јеретика у

општење са Црквом. И Промисао Божија је објавила над Аријем своју праведну пресуду, пославши му на дан свечаности неочекивану смрт (в. Житија Светих, Житије Св. Димитрија Ростовског. Књ. 9. М., 1908 (820).

Када је у другој половини четвртог века император Валент (364-378.) желећи да уведе аријанску јерес, незаконито на епископску катедру довео аријевца, лажног епископа по имену Лупус, православно становништво Едесе, клир и мирјани престадоше да иду у своју цркву коју су заузели аријевци. Окупљали су се ван града и вршили службу Божију на отвореном простору.

Император је наредио да му на испитивање доведу клирици, лица духовног чина, на челу са најстаријим презвитером Евлогијем. Хтео је да постигне да они почну црквено да опште са лажним епископом, али се нико од њих није сложио. После тога је 80 мушкараца духовног чина у оковима било послато у Тракију (Житија Светих, 26. август).

"Реци ми, старче, када умреш, како желиш да те сахране (т.ј. са православнима или са неправославнима)? Тако је Анђео упитао једног старца- подвижника који се због слепо простодушности у стварима вере одреда причешћивао свуда где би се указала прилика. Кад је упитани старац дошао код другог старца и рекао му шта је чуо од Анђела, овај други старац му посаветова да се не причешћује ван Свете Саборне и Апостолске Цркве и да одговори Анђелу да жели да буде сахрањен као монаси јерусалимски који су били истински православни. Пошто је чуо овакав одговор од уразумљеног старца, Анђео га одобри: све је било урађено са циљем да старац не упропасти свој труд и да не буде осуђен са грешницима" (Духовна градина, гл. 176).

"Због тога што се сви причешћујемо истим Хлебом сви постајемо јединствено Тело Христово и јединствена Крв, и ми смо удови једни других пошто чинимо једно Тело са Христом. Због тога, одричимо се са пуном снагом и не при-мајмо њихово причешће од јеретика нити наше Свето Причешће њима дајимо, јер *"не дајте светиње псима; итти међите бисера својега пред свиње"* (Мт. 7, 6) да не бисмо постали учесници у лажном учењу и да не бисмо потпали под осуду" (Тачно изложење православне вере светог Јована Дамаскина, стр. 225).

"Неки православни монах је расколничке монахе наговарао да напусте своје обичаје који су у супротности са црквеним, да прихвате и уђу у заједницу са Црквом. Они су пристали да прихвате све само ако могу као и раније да се крсте са два прста. Када је за то сазнао свети Патријарх Антиохијски Силвестер, човек свет и испуњен премудрошћу Духа Светог, као и молдавски митрополит Никифор Грк, човек премудар, строго забранише овим расколницима чак и да остану у православном манастиру овим речима: "Ако хоћете целом душом да се сједините са Саборном Црквом морате без сумње и потпуно искрено да прихватите све апостолско Предање и обичаје Цркве без икаквог изузетка. Тада би и вас Црква прихватила под своје окриље као вољену децу са великом радошћу. Ви се не слажете са свим апостолским Предањем и црквеним обичајима него се чврсто и непоколебљиво придржавате свог измишљеног крсног знамења са два прста и не желите да се у тој ствари покорите Божијој Цркви, а молите да вас Црква прими под окриље са вашим крштењем са два прста - може ли Црква да испуни вашу жељу? Да ли је могуће да у једној истој Саборној Цркви буду два обичаја која се један са другим не слажу и да се једни те исти Хришћани крсте на различит начин? итд., итд" и затим говоре: "Због тога будите чврсто уверени да Црква Божија никако не може да пристане на ваш предлог и ви нас више немојте за то молити пошто је то немогућа ствар, него идите и више немојте остати у манастиру у којем се сад налазите, јер ви као непокорни Цркви не можете долазити у додир са православним монасима који тамо живе."

Сада сами просудите, христољупци, ако расколничке монахе који су били спремни

да прихвате све апостолске и црквене обичаје, само зато што нису хтели да престану да се крсте са два прста, Црква није примила у своје окриље, како онда може да прими оне који... сумњају у Предање Саборне Цркве, не слушају њене заповести и у много чему другом не желе да се покоре црквеним правилима? Питате има ли наде за њихово спасење, макар због њихових добрих дела, и да ли свештеник може да им разреши грехове на исповести и да их причести Светим Тајнама, и молите да вам дам уверљив одговор. На ово вам одговарам: по мом мишљењу раскол може бити двојак: или је неко сам у расколу, или друге води у раскол, одвајајући их од Цркве својим богоборним учењем. Ако онај ко је у таквом расколу изврши и сва добра дела, ако и крв своју мученички пролије за Христа, што несумњиво превазилази сва добра дела, ни у ком случају не може да изглади овај смртни грех, т.ј. раскол. Ако човек, чак, ни мученичком крвљу не може да изглади свој раскол, какву наду на спасење може да има и како свештеник може да му да разрешење грехова на исповести без истинског обраћања Цркви и да га удостоји причешћа Светим Тајнама? Ово никако није могуће и у сваком случају ће бити у супротности са истином Свете Божије Цркве". (11, 222-223).

Ако говорите о онима који се противе Саборној Цркви и о онима који су јој се противили и који су умрли у непокајању, верујте ми да помињање таквих не само да неће бити пријатно, него ће бити и мрско Богу и Светој Цркви и свештеник који се дрзне да за такве служи помен смртно грешни. Помен за мртве јесте најважнији део бескрвне жртве која се приноси за православне Хришћане, како живе, тако и мртве. Ако неко, чак, и од православних Хришћана јавно грешни и не каје се Света Црква забрањује да се за таквог приноси бескрвна жртва док он у потпуности не остави свој грех и док се искрено не покаје. Ако Црква не дозвољава да се за православног грешника који јавно грешни приноси бескрвна жртва, може ли она да дозволи да се она приноси за умрлог без икаквог покајања који се противио Светој Цркви?! Никако не може.

О томе да јавни грешник не сме да се причешћује Светим Тајнама и да је за њега немогуће приносити бескрвну жртву сведочи свети Симеон, архиепископ Солунски, следећим речима: "Нема места за неверника или онога ко другачије расуђује. Зато ниједан свештеник не треба да приноси жртву или да служи помен за онога ко је јавно сагрешио, а није се покајао, јер им то приношење бива на осуду, исто као и причешћивање страшним Светим Тајнама онима који се недостојно и без покајања причешћују, како о томе говори божанствени Павле (1. Кор. 11,29). Исти овај Симеон каже за кога треба да се приносе честице: "Вернике који јавно греше, свештеници не треба да примају било како, него прво треба да захтевају покајање, јер се у заједницу ступа када се причешћује честицом, која се приноси, и њих, пошто су недостојни не треба причешћивати овом Жртвом."

Од овог истог Симеона о томе да свештеник треба пажљиво да испитује за кога приноси честицу: "Колико је корисно приношење за оне који достојно приносе, толико је жалосно и штетно за недостојне у оној мери у којој је то могуће за људе, јер честица која је принета за неког, будући да је положена близу Божанственог Хлеба, кад над овим Хлебом буде обављено свештенодејство и кад оно постане Тело Христово истог тренутка се и ова честица причешћује светињом; пошто је стављена у путир она се сједињује и са Крвљу и овим преноси благодат оној души за коју је принета..."

Ово до сада су речи светог Симеона, или боље речено, речи читаве Свете Саборне Цркве, јер он говори у складу са саборним расуђивањем. Из ових речи проистиче да се за оне који су умрли без покајања и у противљењу Светој Цркви никако не сме вршити црквени помен. Онај ко се дрзне да за овакве врши помен за тоће дати страشان одговор пред Христом Богом на дан Страшног суда Његовог" (11,225-226).

"Змија не узима под своје само неверне јеретике, само блуднике и прељубочинце и друге који чине сличан разврат, него и оне који се према таквима равнодушно односе и ступају са њима у везу, јер су тачне речи, да "ко смолу додирне оцрниће се, и онај ко се са гордим дружи сличан ће му бити." Из овог разлога, мада су ме због тога многи и прекоревали забранио сам православнима да на свештеним поменима и на Божанственој Литургији помињу неког ко се претварао да је православан, а није прекинуо везе са јеретицима и јересју. Да је он, макар и у тренутку своје смрти исповедио свој грех и причестио се Светим Тајнама православни би могао за њега да приноси жртву. Међутим, пошто је умро, а био је у вези са јересју, како таквог можемо да примимо у православну заједницу?

Свети апостол говори:

" Чаша благослова коју благосиљало није ли заједница Крви Христове? Хлеб који лопили није ли заједница Тијела Христовога? Јер смо један хлеб, једно тијело многи; јер сви у једноме Хлебу имамо заједницу" (1. Кор. 10, 16-17). Судећи по овоме причешћивање јеретичким хлебом и чашом чини онога ко се причешћује делом оних који се противе право-славнима, и од свих таквих причесника ствара једно тело, туђе Христу "Јер шта има правда са безакоњем? Или како се удара Црква Божија са идолима? (2. Кор. 6, 14, 16), као што на другом месту говори исти овај Апостол.

Међутим, због таквих треба плакати и за оне од њих који су још у животу треба да се молимо да буду ослобођени из мреже ђаволске, за себе, пак да захваљујемо *"што нас је Бог од почетка изабрао за спасење у светињи Духа и вјери истине"* (2. Сол. 2, 13) да бисмо Му се потрудили до право исповедништва за које, ако га извршимо непорочно и без замерке, нека нас Он удостоји Небеског Свог Царства" (Преподобни Теодор Студит, Добротољубље т. 4 стр. 444).

Шта је то „анатема“ и да ли неко може да разреши анатему која је саборни изречена?

"Анатема не значи проклетство (већ изопштавање). Овај смисао - смисао проклетства анатеме је додат тек касније, и додат је због неспоразума, због озлојеђености људског срца, због удаљавања неких људи од Духа Христовог, због несхватања смисла и духа Христових речи.

Ипак, немојте мислити да ће изрицање анатеме за анатемисаног бити од малог значаја. Не. Постоји тајна веза између склоности људи и милости Божије према човеку. Онај коме на земљи није опроштено и разрешено, изаћи ће пред горњи свет без опроштаја и разрешења, свезан у свом греху.

"Јер вал кажем заиста: што год свежете на земљи биће свезано на небу, и што год раздријешите на земљи биће раздријешено на небу" (Мт. 18, 18).

Даље видимо да је Господ Исус Христос заветовао анатему само за грехове ума, за грехове против истине, за грехове против Духа Светог, али не за грехове сопствене воље, не за падове у грех који се покривају покајањем, већ само за грехова тврдоглавости и охолости... Ниједна хришћанска душа није обитавалиште непогрешиве, свецрквене, васељенске истине. Свако мање или више греша у својим убеђењима. Али, ако неко упорно сеје лаж, као сам ђаво, отац лажи, ако сеје као убица људи ради убиства човека, ради убиства душе, ако неко устане против истине коју су утврдили Христос, Његови Апостоли, сва Васељенска Црква, сви најузвишенији умови Хришћанства, ако неко не прихвата Царство Божије као кротко и смерно дете, него га одбацује као озлојеђени непријатељ истине, онда он греша против Духа Светог!

И овај грех, ако се не очисти покајањем, неће човеку бити отпуштен ни у овом веку ни у будућем. Овакав грех троструко разапине Сина Божијег и за такав грех нема друге искупитељне жртве. Овакав грех подрива саме основе Цркве Божије и она, као живо Тело, штитећи себе, испушта крик бола из свог мајчинског срца - анатема!" (Архиепископ Херсонски Никанор, 1, 490).

"Ево како треба поступати са саблазнитељима по заповести Самог Христа: ако сагреси против тебе брат твој, ако почне да те саблажњава лажним учењем, неправилним мислима, развратном речју или погибелним примером - поступи овако: ако брат твој, који је исте вере као и ти, сагреси против ваше вере мишљу, речју или делом, поступи са њим пажљиво, благоразумно и стрпљиво, разобличи га насамо.

Ако те он послуша - стекао си брата свог, сачувао си свог једноверца и за себе и за твоју Цркву, и за Бога. Ако те не послуша, онда да не би изгубио брата свог... узми са собом још једног или два сведока - једноверца и разобличи га пред овим сведоцима да они дају подршку твојим речима и да би два или три сведока потврдила твоје речи; ако их не послуша и буде тврдоглав у свом неверју или јеретичком мишљењу, реци Цркви, њеним представницима. Ако брат твој исте вере не послуша ни Цркву - нека ти буде као незнабожац и цариник, нека за тебе буде туђ, нека се више не сматра твојим братом, твојим једноверцем, чланом једне истинске Цркве Божије.

Ево заповести Самог Христа о анатема. Ево њеног значења и намене! Ево њеног порекла од Самог Христа" (1, 489).

Коме се изриче анатема?

Анатема се изриче:

"Онима који одричу постојање Божије и Промисао Божији; који Бога не називају Духом већ материјом; који не прихватају једнако поштовање лица Пресвете Тројице; који тврде да Христово искупљење за људе није неопходно; који хуле на вечнодевственост Мајке Божије; који не верују у богонадахнутост Светог Писма и благодат Свесветог Духа; који поричу загробни живот, крај света, Страшни суд, вечне награде за праведнике и вечне муке за грешнике; који не прихватају спасоносне Свете Тајне Цркве; који не признају Васељенске Саборе и Васељенско Предање." На тај начин се анатема подвргавају управо греси неверја и богохулства (види "Последовање у Недељу Православља").

Вера свих прослављених људи у Цркви Божијој, који су били светила у свету чувајући Реч Живота нека се чува одлучно и нека непоколебљиво остане до краја векова заједно са њиховим Богопреданим делима и догматима. Одбацујемо и изричемо анатему свима онима које су они одбацивали и којима су они изрицали анатему као непријатељима Истине. Ако, пак, неко не чува и не прихвата горе наведене догмате побожности и не мисли и не проповеда овако: нека буде анатема! (6. Васељенски Сабор, пр. 1).

Може ли бити разрешена клетва или анатема која је саборно изречена?

"Пошто су клетву или анатему против оних који се противе Саборној Цркви односно, који се крсте са два прста или се у нечему другом противе и не покоравају, саборно изrekli источни патријарси по Христовој благодати, анатема треба да

остане чврста, непоколебљива и неразрешена до краја векова. Ви још питате: да ли је касније неки источни Сабор разрешио изречену анатему или не? Одговарам: да ли је то могао бити сличан Сабор осим неког сабора мрског Богу и Светој Цркви који би се окупио ради оповргавања истине и утврђивања лажи? У Цркви Христовој тако злочастивог Сабора никад неће бити. Још питате: могу ли неки архијереји, мимо Сабора и сагласности и воље источних патријарха да разреше сличну клетву? Одговарам: то није могуће, јер Бог није Бог неслагања него сагласности. Будите уверени да сви архијереји на свом рукоположењу добијају исту благодат Светог Духа и обавезни су да као зеницу ока чувају чистоту и непорочност православне вере, као и свеколико апостолско Предање и правила светих Апостола, Васељенских и Помесних Сабора и богоносних Отаца, каквих се придржава Света Саборна и Апостолска Црква.

Они су од истог Светог Духа примили власт да вежу и да разрешавају по чину који је Свети Дух установио преко Светих Апостола у Светој Цркви. Од Светог Духа нису примили власт да руше апостолско Предање и црквена правила, због тога горе поменути анатему на противнике Саборне Цркве која је правилно и у складу са светим Сабором изречена ни архијереји, ни источни патријарси никако не смеју да разреше, а ако би се неко усудио то да уради, то би било мрско Богу и Светој Цркви. Ви још питате: ако ову анатему ниједан архијереј не може да разреши без источних патријарха, могу ли је разрешити источни патријарси? Одговарам: не само да не може да је разреши ниједан архијереј без источних патријарха него ни сами источни патријарси не могу да разреше ову клетву, као што је о овоме довољно речено, јер је оваква анатема вечно неразрешива..." (Преп. Пајсије Величковски 11, 223-224).

Какав је став Православне Цркве према екуменизму?

Екуменизам је покрет који тежи ка уједињењу свих Хришћана. Он данас долази, пре свега, из недара Римокатоличке Цркве, јер је по својој суштини покрет римокатоличког (унијатског) мисионарства.

С друге стране, он представља и покрет различитих протестантских уједињених заједница и одакле је овај покрет највише раширен и одакле је добио најшире организационе и идејне облике. И на крају, као организација савремени екуменистички покрет се формирао и створио на Конгресу у Амстердаму 1948. г. приликом стварања Светског савета цркава који сада представља главни орган екуменистичког покрета.

За почетак екуменистичког покрета може се сматрати свесветска конференција у Единбургу 1910.

Скупштине Светског савета цркава су биле: у Евенстоуну (САД) 1954. г., Њу-Делхију (Индија) 1961. г., у Упсали (Шведска) 1968., г. Најробију (Кенија) 1975. године.

Руска Православна Црква ССЦ-у приступила 1961. године, а Грузинска Православна Црква 1962. године.

У ову организацију улазе и многа религијске заједнице која се не могу назвати црквама: лутеранци, англиканци, григоријанци, старокатолици, евангелисти, баптисти, методисти, квекери, реформисти, презбитеријанци, конгрегационисти итд. и т.сл.

Каква је идеологија екуменизма?

"Идеологија која стоји иза екуменизма јесте идеологија која се односи на одавно добро познате јереси: "Црква Христова не постоји, нико не зна истину, Црква почиње да се гради тек сад..." (14, Увод).

Један од најпознатијих екумениста, проф. В. В. Зењковски је 1935. године говорио: "Црква свету није јављена у потпуности своје силе и правде, и тек ћемо у екуменској

заједници бити удостојени да добијемо откривење о Цркви" (Весник руског студентског хришћанског покрета, јануар-фебруар 1935. г.).

Екумениста, професор Илија Цоневски (са Софијског универзитета) је 1947. г. говорио: "Природа Цркве и њена основна својства су на најтеснији начин повезани са њеним јединством, зато што је она Тело Христово, и Христос је њена Глава. Црква не може бити ни света ни саборна ни апостолска ако није јединствена. Сав смисао и пуно значење екуменског покрета се састоји у јединству Цркве; оно је његова основа, као и задатак и остварење" (Духовна култура, 1947. г. Јун. СТр. 31).

"На овај начин екуменисти као најважније истичу јединство или Јединствену Цркву. Међутим, појму "јединствена" они дају свој неправилан, изопачени смисао, јер под том Јединственом Црквом они не подразумевају само све православне, већ и све инославне хришћане, тј. јеретике.

Ова екуменистичка тачка гледишта се у потпуности разилази са православним погледом који под Јединственом Црквом увек подразумева само православне људе који истинито верују. Наша Црква никад није сматрала да у њен састав, у састав самог Тела Христовог, улазе јеретици. А и како је могуће сматрати ову тачку гледишта православном када су Васељенски Сабори јеретикима увек изрицали анатему, тј. изопштавање из Цркве? Очигледно је да екуменисти у свом учењу о Цркви не признају над собом ауторитет Васељенских Сабора. Међутим, то је једнако одрицању ауторитета читаве Православне Цркве и признавању у датом случају за једини критеријум истине свој сопствени разум уз одрицање православне вере у Цркву.

Исти овакав рационализам и исто овакво неверје у истинску Христову Цркву екуменисти умећу у своје тумачење назива Цркве "Саборна". Ми заједно са Светим Оцима Цркву називамо Саборном или Васељенском зато што се она "не ограничава никаквим местом, ни временом, ни народношћу, него садржи у себи истинске вернике свих места, времена и народа." (Опширни катихизис митрополита Филарета). Међутим, екуменисти под овим називом Цркве подразумевају не само истинито верујуће Хришћане него и све јеретике.

Исту овакву заблуду показују и у свом односу у погледу назива Цркве "Апостолска". Ма како то чудно било, екуменисти под овом Апостолском Црквом подразумевају и такозване "хришћанске цркве" које уопште нису апостолског порекла и наслеђа. Они сматрају да све јеретичке исповести припадају Апостолској Цркви без обзира на то што Павле, највећи Апостол, изопштава све јеретике из Православне Цркве и предаје их анатемати говорећи: *"Ако и ми или анђео са неба јави вам јеваниђеље друкчије него што прилисте проклет да буде"* Гал. 1, 8).

Међутим, православни екуменисти највише се огрешују о десети члан Символа вере у погледу назива Цркве "Света", када у састав ове Свете Цркве укључују јеретике. Црква се назива Светом зато што је она та која даје благодат Светог Духа, која се даје верницима у Светој Тајни Миропомазања приликом њиховог Крштења.

Ова препорађајућа, освећујућа и спосоносна благодат је најдрагоценије и највеће благо за нас, јер је циљ Христовог доласка у свет, и Његових страдања на Крсту и смрти био да нам дарује управо њу... Симеон Нови Богослов говори: "То је и био циљ и крај читавог домостројитељства Христовог да они који верују примају Духа Светог да би Он био као душа наше душе и да би се дејством Овог Духа освећивали, обнављали и препорађали наш ум, савест и сва осећања."

Али, овог за нас најдрагоценијег блага, ове препорађајуће благодати Светог Духа са њеном светошћу нема и не може бити код протестаната, јер код њих нема Свете Тајне Миропомазања. У Крштењу се ми само чистимо од грехова, умиремо за телесни живот и

Дух Свети нас поново рађа за нов и свет живот. Али, ово друго је за нас могуће само уз помоћ оне благодати коју добијамо у Светој Тајни Миропомазања. У овој Светој Тајни нам се предаје Дух Свети са свим Својим даровима, који нас снаже и бодре у духовном светом животу.

Овај благодатни и свети живот није могућ за оне инославне хришћане који имају Свету Тајну Миропомазања, али за које ова сила није важећа и није спасоносна, због тога што их је Православна Црква одбацила због јереси.

Због овога потпуно греше православни екуменисти када у Свету Цркву укључују све јеретике...

Они не праве разлику између чланова Православне Цркве као грешника и немоћних људи од инославних Хришћана и њихових "црквава", сматрајући да ће и једни и други постати свети кроз благодат Божију и кроз љубав општења.

Међутим, између њих постоји огромна разлика. Чланови Православне Цркве иако су грешни, ма како велики њихови греси били, кроз Свету Тајну Покајања и уз помоћ делатне и спасоносне благодати увек могу да постану свети да достигну истинску и савршену светост. Али, појединачним јеретицима или читавим групама, организацијама, ова светост никада неће бити својствена, јер на њих **не делује** благодат Свете Тајне Миропомазања и благодат Свете Тајне Покајања. Јеретици могу бити свети тек после покајања или одрицања од свих својих јереси и тек после поновног сједињења са Православном Црквом. Тек тада инославни хришћани могу да се укључе у састав Свете Христове Цркве...

Међутим, тумачење у погледу назива Цркве "Света", као и у погледу других назива није само проста заблуда. Ова заблуда у ствари представља рушење наше православне вере у Цркву. Она од нас захтева веру у Једну, Свету, Саборну и Апостолску Цркву са тим да ми ове особине примењујемо искључиво на нашу Православну Цркву. А православни екуменисти јој отказују послушност. Због тога они до непрепознатљивости изопачују девети члан Символа вере. Резултат овога је некаква неприродна мешавина истине и лажи, Православља и јереси, што православне екуменисте доводи до крајњег изопачавања истинитог схватања о Цркви и то у тој мери да су они, иако су чланови Православне Цркве истовремено постају и чланови екуменистичке цркве, или тачније речено, неког васељенског јеретичког друштва са његовим безбројним јересима. Требало би да увек имају на уму Христове речи: *"Ако ли не послушаши Цркву, да ти буде као незнабожац и цариник"* (Мт. 18, 17).

Ова непослушност православних екумениста доводи до тога да они изјављују да "зидови који деле Цркве не досежу до самог неба, до Христа-Главе, и не спуштају се до самог срца Цркве, до Светог Духа."

Међутим, ови зидови који деле, односно разлике између Православне Цркве и јеретика појавили су се на Васељенским Саборима. До њих је долазило у циљу очувања православне вере од погибелџи која настаје од мешања са погубним јересима. До ових подела је долазило да би се испуниле Христове речи: *"Мислите ли да сам Ја дошао да дам мир на земљу? Не, кажем вам, него раздор"* (Лк. 12, 51). На Васељенским Саборима су се оствариле и речи Господа казане Апостолима и њиховим наследницима који стоје на челу Православне Цркве - епископима: *"Јер вам кажем заиста: што год свежете на земљи биће свезано на небу, и што год раздријешите на земљи биће раздријешено на небу"* (Мт. 18, 18). Јасно је да ове поделе досежу до самог неба. Како да ове поделе не досежу до Христа кад су оне засноване на сопственим речима Христа Спаситеља?

Догматичке одлуке Васељенских Сабора са анатемом против јеретика доносиле су се на основу апостолских речи: *"Јер нађе за добро Свети Дух и ми"* (Дап. 15, 28). Дакле,

одлуке против јеретика нису потицале само од Светих Отаца Васељенских Сабора него и од Самог Духа Светог. У датом случају велику важност имају Христове речи, изречене за време Његовог јављања ученицима после Васкрсења: *"Примите Дух Свети. Којима опростите грјехе, опростиће им се; и којима задржите, задржаће им се"* (Јн. 20, 22-23).

Јасно је да је анатема Васељенских Сабора, која у својој основи има Христове речи, заједнички изрицана јеретицима: и од Светог Духа, и од Цркве. Поставља се питање да ли догматичке разлике могу да не досежу до Светог Духа кад од Њега потичу?

Међутим, то није све. Из Христових речи: *"Што свежете на земљи биће свезано и на небу"* је очигледно да анатемисање јеретика, односно њихово изопштавање из Цркве прелази и у будући живот и да сви јеретици после смрти доспевају у паклене муке...

Православни екуменисти не само да не слушају Православну Цркву него је, чак, отворено окривљују за грех деобе.

Али, није Православна Црква стварали јереси већ јеретици. Православна Црква је до мученичке крви од јеретика штитила чистоту православне вере. Да није било ове борбе православна истина би кроз мешање са јеретичком лажју престала да постоји, а Православна Црква би уједно нестала са лица земље...

Тешко је рећи где православни екуменисти више одступају од Православне Цркве - у својим делима или тако што присуствују на екуменистичким конференцијама. Ово присуство је у ствари издаја нашег догматичког православног учења о Цркви, које је изражено у деветом члану Символа вере. Присуствујући на јеретичком скупу који екуменисти називају "свецрквена конференција", "скуп свих хришћанских цркава" и "једина света Христова црква" православни представници самим тим потврђују постојање ове "једине свете цркве Христове" са свим њеним јеретичким заблудама...

Осим тога на свим екуменистичким конференцијама обавља се заједничка молитва јеретика са православнима, а заједничка молитва се забрањује светим канонима наше Цркве (10, 45. и др. Апостолска правила).

У свом тумачењу овог последњег правила епископ Смољенски, Јован говори: "Правила не теже само ка очувању православних од заразе јеретичким духом него и њиховом чувању од индиферентности према вери и Православној Цркви, која лако може да се роди у општењу са јеретицима у стварима вере. Овакве одлуке, уосталом, нимало не противрече духу хришћанске љубави и трпеливости којима се одликује Православна Црква, јер је велика разлика између трпљења заблуделих у вери... и живљења са њима и ступања са њима у религијски контакт без размишљања, јер последње значи да не само да се не старамо да их обратимо у Православље него се и сами у њему колебамо."

Св. Кипријан, епископ Картагински, каже да јеретици никада неће прићи Цркви ако их ми сами будемо подржавали у убеђењу да они такође имају Цркву и Свете Тајне...

Православни представници би могли да присуствују на екуменистичким конференцијама само уколико би њихови организатори у име такозваних хришћанских цркава које улазе у екуменистички покрет изјавили Православној Цркви да су оне спремне да се одрекну својих религијских заблуда и да се са њом сједине у православној вери. Међутим, они који управљају читавим током екуменистичких конференција овакве изјаве никад нису давали и неће их ни дати зато што инославним хришћанима не пада на памет да се одрекну својих јереси и да се сједине са Православљем. Не сме се заборавити са каквом тврдоглавошћу и фанатизмом јеретици бране своја религијска убеђења. Сједињење са Православном Црквом, као што стварност показује, односи се на појединце и притом је то веома ретко и у изузетним случајевима. Памтимо увек пророчанске речи Христове: *"Али, Сии Човјечији кад дође хоће ли ићи вјеру на земљи?"* (Лк.

18, 8).

Због свега овога не можемо имати основа да се надамо да такозване "хришћанске цркве" могу да се сједине у вери са Православном Црквом. Треба да очекујемо да ће се број истински верујућих људи стално смањивати.

Уосталом, ни сам главни екуменистички савет уопште ни не помишља на то да инославни хришћани треба да се сједине са Православном Црквом...

Иза екуменистичког покрета стоје исконски непријатељи Православне Цркве - масони... Организатори екуменистичких конференција не теже ка догматичком сједињењу свих такозваних хришћанских цркава са Православним Црквама него ка мешању једних и других, кроз одступање православних од своје вере и њихово екуменистичко дружење са јеретцима, нарочито са протестантима. А ово мешање је једнако уништавању Православља.

Наравно, кад је реч о екуменизму не смемо губити из вида да на самом извору екуменистичког покрета пред нама не стоје само исконски непријатељи наше Православне Цркве, већ и отац сваке лажи и погибелји - ђаво. У претходним вековима он је хтео да уништи Свету Цркву кроз мешање православних са јеретцима. Он ово чини и сада кроз исто ово мешање преко екуменизма са његовим неисцрпним масонским капиталом.

Ипак, раније је ђаво, као подстрекач мешања истине и лажи, имао више препрека него сада. Тада су Хришћани имали ватрену ревност према православној вери и штитили су је до мученичке крви. Данас су православни обузети нечувеном равнодушношћу према својој вери, што је толико мрско Господу Који је рекао: "*О да си студен или врућ! Тако будући млак, и нијеси ни студен ни врућ, избљуваћу те из уста Својих*" (Апок. 3,15-16). Тада су због ревности према вери и чистоту хришћанског живота православни имали богопознање. Богословски непросвећени људи, чак и на пијаци, расправљао је о томе да ли је Христос једносуштан или сличносуштан Свом Божанственом Оцу. А данас међу православнима царује свеопште слепило у погледу питања вере. Користећи све ово, екуменистички покрет се брзо шири читавом васељеном, хватајући у своје лукавством исплетене мреже, чак, и православне Хришћане...

Имајући у виду суштину екуменизма и његове циљеве, одбацимо у потпуности екуменистички покрет, јер је то одступање од православне вере, издаја и неверство Христу, што на све начине треба да избегавамо да се не би на нама оствариле речи преподобног Серафима: "Тешко ономе ко макар за једну јоту одступи од светих Васељенских Сабора." Овде је свет непријатељски према Христу и Његовој Светој Православној Цркви. Зато је пријатељство са овим светом, по речима апостола, "*непријатељство према Богу*" (Јаковљ. 4, 4).

Наша Света Црква се увек борила против јереси и то чак до своје крви, али је људе који су по наговору ђавола пали у јерес Православна Црква увек жалила, и покретана љубављу према њима изрицала им епитимију, све до одлучења од црквене заједнице.

Међутим, она никад није престајала и неће прекидати своју молитву, овај уздах благодатне истинске љубави за уразумљивање и обраћење јеретика на пут спасоносне истине. Ево како нас Света Црква учи да се за њих молимо: "Оне који су одступили од православне вере, и који су заслепљени погибелјним јересима, светлошћу Твог познања просвети и Светој Твојој Апостолској Цркви присаједини" (молитве за живе - Молитвеник).

На тај начин Света Црква, захтевајући бескомпромисну борбу против јереси, разликује саме јереси од људи који су пали у ове јереси, и увек за њих отвара свој матерински загрљај пун љубави...

Због овога немојмо имати апсолутно никакве везе са екуменистичким покретом. Руководимо се у овом случају речима Светог Писма: *"Јер шта има правда са безакоњем? Или какву заједницу има светлост са тамом? Како ли се слаже Христос са Велијаром?"* (2. Кор. 6,14-15). *"Благо човеку који не иде ма вијеће безбожничко"* (Пс. 1, 1), (Архиепископ Серафим Собољев 10).

Да ли је на некој религијској основи могуће општење са представницима нехришћанских религија?

"Дијалог са нехришћанским религијама" је постао део интелектуалне моде нашег доба, он представља савремено стање екуменизма у његовом кретању ка универзалном религијском синкретизму¹...

"Хришћански екуменизам" се у најбољем случају може сматрати последицом искрене грешке западних хришћана, која изазива наше хришћанско саосећање. Ради се о заблуди протестаната и римокатолика, који нису у стању да схвате да Црква Христова већ постоји на земљи, а да се они сами налазе ван ње.

"Дијалог са нехришћанским религијама" је, пак, нешто сасвим друго, нешто што пре представља свесно одступање чак и од оног дела хришћанске вере и знања који су се сачували код дела римокатолика и протестаната. Ово нису плодови "добрих намера" пристодушнoг човека већ су пре плодови ђаволског "наговора" којем могу да подлегну само они који су се већ толико удаљили од Хришћанства да су практично постали многобошци, слуге "бога века овог" - сатане (2. Кор. 4,4) и следбеници сваке интелектуалне моде коју може да инспирише само овај моћни "бог".

"Хришћански екуменизам" налази свој ослонац у нејасном, али ипак реалном осећању некаквог "заједништва хришћанства", које деле многи људи који површно размишљају о Цркви и не осећају је дубински. Циљ екуменизма је да на неки начин "изгради" цркву која би обухватала све ове индиферентне "хришћане".

Али, на какву заједничку подршку може да се ослања "дијалог са нехришћанским религијама"? На основу чега је могуће ово "јединство", макар оно било и врло неодређено, између Хришћана и оних који не само да једноставно не знају Христа него Га, чак, одлучно одбацују, као што то чине представници нехришћанских религија који се налазе у контакту са Хришћанством.

Не, без обзира на најновије одлуке и интерпретације, Христос не може бити карика која повезује "дијалог са нехришћанским религијама". У најбољем случају Његово Име се користи као додатак том "јединству" које, како за заговорнике овог концепта изгледа, постоји у још нечему. Једина заједничка карика за све религије је врло нејасна концепција "духовности" која стварно многим религиозним "либералима" даје готово неограничене могућности за разводњено "теологисање".

Јудаизам, Хришћанство, Ислам су три религије које се заиста, кад је реч о заједничком пореклу, односе на поштовање Бога Авраамовог. Широко је распрострањено мишљење да пошто сви себе сматрамо децом Авраамовом (јудеји и муслимани телесно, а

¹ Универзални религијски синкретизам је механички и прелестни спој свих религија света са циљем стварања универзалне религије будућности, која, пак, треба да послужи као религијски предтекст за стварање антихристовске глобалне империје.

Хришћани - духовно) сви ми служимо (природно, свако на свој начин) једном истом Богу. Овај заједнички Бог на неки начин представља тачку нашег наводног "јединства" и "међусобног схватања", што и јесте основа за "братске односе" о којима велики рабин доктор Шафран говори, парафразирајући псалом: *"О како је пријатио видети браћу како седе један крај другог..."*

Ако прихватимо сличну тачку гледишта, онда су наравно, Исус Христос, Бог и Човек Који је беспочетно једносуштан Оцу, Његово Оваплоћење, Његов Крст, Његово славно Васкрсење и Његов Други страшни долазак само другостепени детаљи који могу само да засметају нашем "братимљењу" са онима који на Њега гледају као на "обичног пророка" (по Курану) или као на "сина нечисте жене" (по неким предањима Талмуда). У том случају у исти ниво треба да ставимо Исуса Христа из Назарета и Мухамеда. Не знам који би Хришћанин, који заслужује да носи ово име, могао ово да прихвати. Може се рећи да би се ове три религије, прошавши дуг пут могле сложити у томе да је Исус Христос потпуно изузетна личност и да је Он послат од Бога. Али, што се тиче нас Хришћана, ако Исус Христос није Бог, ми у Њему не можемо да видимо ни "пророка" ни "посланика Божијег" већ само највећег самозванца који је без имало стида себе прогласио за "Сина Божијег", учинивши тако себе једнаким Богу (МК. 14,61-62).

У складу са екуменистичким закључком наткофесионалног нивоа, Тријединство хришћанског Бога је, онда, једнако монотеизму јудаизма, ислама, средњовековног јеретика Савелија, савремених противника Тријединства или неких секти илумината. Јер, по таквим екуменистима, Тројица у Божанственом Јединству и не мора да постоји, довољно је претпоставити да постоји јединствена Суштина - за неке непроменљива, а за друге она која мења "маске" (Отац-Син-Дух)! И после овога екуменисти тврде да се у различитим религијама ради о истом Богу!

Може се наивно претпоставити: "Ипак све три религије имају заједничку карику - све оне исповедају Бога Оца!" Међутим, по светој православној вери и то је неприхватљиво. Ми исповедамо: "Слава Светој, Нествореној, Животворној и Нераздељивој Тројици", и како онда можемо да делимо Оца од Сина када је Сам Исус Христос тврдио: *"Ја и Отац једино смо"* (Јн. 10, 30). Свети апостол Јован, јеванђелиста и богослов, апостол љубави јасно учи: *"Који се год одриче Сина ни Оца нема; а који признаје Сина и Оца има."* (1 Јн. 2, 23).

Међутим, чак и ако се сматра да све три религије називају Бога Оцем чији је Он, заправо Отац? За јудеје и муслимане, Он је Отац у смислу стварања, док је за нас Хришћане Он, Отац Господа нашег Исуса Христа, али и наш у смислу *усиновљења* (Јевр. 1, 4-5).

Шта је заједничко Божанственом Очинству у Хришћанству и другим религијама?!

Ништа! Наш Бог нимало не личи на Бога којег имају нехришћани! Обавезан услов за познање Оца је Син: *"Који видје Мене, видје Оца; нико неће доћи Оцу до кроза Ме"* (Јн. 14, 6, 9). Наш Бог се оваплотио! *"Што видјесмо очима својима, и руке наше опипаше"* (1. Јован. 1,1). Нетварно је постало тварно ради нашег спасења, као што је рекао Свети Јован Дамаскин и Бог нам је открио Себе. Али, зар је Он открио Себе данашњим јудејима и муслиманима? На основу чега се може претпоставити да они знају Бога? Ако они имају знање Бога мимо Исуса Христа, да ли то онда значи да су Оваплоћење и Смрт и Вазнесење Христово били узалудни?

Не! Они не знају Оца. Они имају представу о Богу, али свака људска представа о Богу је идол, зато што је представа само производ наше уобразиље, стварање Бога по нашој слици и прилици. За нас Хришћане, Бог је, као што је рекао Св. Василије Велики, несхватљив, незамислив, неописив и нематеријалан. Али, ради нашег спасења, Он је постао (у оној мери у којој се са Њим сјединимо) схватљив, описив и материјалан

откривењем Оваплоћења Његовог Сина...

Сачувај нас, Господе, од одступништва и доласка антихристовог чији су знаци из дана у дан све видљивији. Нека нас Бог сачува од великих невоља које, чак, ни избрани не би могли да истрпе без милости Онога Ко ће ове дане скратити.

И нека нас сачува Он у "малом стаду" "оних који су остали по избору милости Његове" да бисмо као Авраам могли да се наслађујемо Светлошћу Лица Његовог, по молитвама Пресвете Богородице Пречисте Дјеве Марије, свих небеских Сила, мноштва Исповедника, Пророка, Мученика, Светитеља и Апостола, који су сачували верност све до смрти, који су своју крв пролили за Христа, пробудивши нас за нов живот речју Исуса Христа у води Крштења" (Јеромонах Серафим Роуз, 14, гл. 1).

Како стоје ствари са уједињењем Хришћана са источњачким религијама?

"Свакоме мора бити јасно да онај ко тврди да Хришћанство и будизам једнако потичу од Бога Који је апсолутна Истина, тврди такву бесмислицу, која се може објаснити само тиме да онај ко то тврди нимало не познаје оно о чему говори. Јер, неоспорно је и ван сваке сумње да ове Хришћанство и будизам стоје у непомирљивој проивречности и то у најбитнијим тачкама: а може ли Бог Истине човеку да да два противречна вероучења? Тврдити тако нешто значило би допуштати праву будалаштину.

Уколико Хришћанство представља несумњиво истинит систем догађајског и духовног учења очигледно је да будизам који му је противречан представља лажан систем и да исправно може да се назове "лажном" религијом. Ако је Хришћанство -светлост, онда будизам не може бити ништа друго до тама.

Немогуће је да би Хришћанство и будизам подједнако могли да послуже као средства за спасење ономе ко их је прихватио и ко се њиховим учењем руководи у својим убеђењима и понашању. Немогуће је да два вероучења која су у толикој противречности могу човека да доведу до истог циља. Ако један доводи до Бога, други га несумњиво мора удаљавати од Њега. Ако се са признањем Бога мора признати несумњиво постојање Врховног Бића, онда сав човеков живот и сви његови напори морају бити усмерени на то да Му се човек приближи, да Га позна и да оствари Његову сведобру Вољу, а нема никакве сумње у погледу тога да следбеник Буде, који не зна и не признаје никакво Врховно Биће, не може да задобије спасење, јер је наше спасење само у Богу и од Бога. И, заиста, она "светлост Азије" коју неки данас толико хвале, уопште не води људе ка спасењу, ка обитељи светлости и животу Оца Небеског, него ка погибели, мраку безнадежног греха и фаталне отуђености од Бога (1,741-742).

Свето Писмо говори: *"Сваки који преступа и не остаје у учењу Христовом, тај нема Бога; а који остаје у учењу Христовом, онај има и Оца и Сина. Ако ко долази к вама и ово учење не доноси, не примајте га у кућу, и не поздрављајте га; јер ко се поздравља са њим, учествује у његовијем злим дјелима"* (2. Јов. 1, 9-11).

"Ја сам пут и истина и живот; нико неће доћи к Оцу до кроза Ме. Кад бисте Мене знали онда бисте знали и Оца Мојега" (Јн. 14, 6-7).

"Не дајте светиње псима; нити бацајте бисера својега пред свиње, да га не погазе ногама својима, и вративши се не растргну вас" (Мт. 7, 6).

"Пси" су неверници, а "свиње" су они који иако верују воде прљав живот. Дакле, не треба говорити о тајнама вере пред невернима и изговарати светле, бисерне речи богословља пред нечистима, зато што свиње газе или презиру оно што им се говори; а пси нас растржу, што раде они који себе називају филозофима. Када чују да је Бог био разапет они почну да нас муче својим мудровањем и софизмима доказујући да је то немогуће"

(Блажени Теофилакт Бугарски, "Благовесник").

"У наше време се на Хришћанство обрушавају непријатељски напади, страшног непријатеља који је за вернике невидљив. И када би могао, тај непријатељ би пробо и само срце Хришћанства пре него што би рекао своје име. Овај непријатељ је хиндуизам! И он против Хришћанства води догматички рат...

Ако би Хришћане наговорали да одбаце или измене своје догмате да би се прилагодили захтевима савременијег или "универзалног хришћанства" они би изгубили све, јер све и у Хришћанству и у хиндуизму непосредно проистиче из супротних догмата, јер догмати хиндуизма представљају директно негирање хришћанских догмата. И ово нас наводи на следећи закључак: оно што Хришћани сматрају за зло, хиндуисти сматрају за добро, и обрнуто, оно што хиндуисти сматрају за зло, Хришћани сматрају за добро.

Дакле управо овде се води реална борба: оно што је за нас Хришћане коначни пад у грех, то хиндуисти сматрају за коначну реализацију добра.

Хришћанство је на гордост увек гледало као на највећи грех - извор осталих грехова. И Луцифер, њен архистратиг говори: "Достигнућу небеса, подићи ћу свој престо изнад звезда Божијих. Узнећу се изнад облака. Изједначићу се са Свевишњим." На нижем нивоу гордост је у стању да, чак, и врлине претвори у грех. Међутим, за хиндуисту уопште, а за следбенике адвајте и ведеанте посебно, једини "грех" је неверовање у себе и у човечанство као у Самог Бога...

Хиндуистичке и хришћанске догмати су у потпуној супротности у питањима о природи Бога и човека и циљевима човековог живота."

"Само мали број, чак и оних који максимално изражавају жељу да ступе у "дијалог" са источњачким религијама и изразе своје принципијелно религијско јединство са њима има иоле тачнију преставу о вери и пракси паганских религија, од чије тираније је човечанство ослободио благословени и светли јарам Христов. Тако се богиња Кали, једна од најпопуларнијих хиндуистичких богиња обично приказује у крви и покољу: лобање и одрубљене главе висе са њеног врата, језик јој је гротескно исплажен из уста, жедан крви: она се у храмовима Индије поштује крвавим приношењем жртвених коза..." (Јеромонах Серафим Роуз 14, гл. 2). *"Јер су сви богови у (паганских) народа ишита"* (Пс. 96, 5).

Да ли је за душу штетно читање и изучавање неправославних (јеретичких) религијских учења?

"Божанствена Црква заповеда да се јеретичке књиге не читају и да се са јеретцима не говори. У књизи православног исповедања на питање која је пета црквена заповест стоји следећи одговор: необучени у Светом Писму и другим неопходним наукама јеретичке књиге да не читају и не слушају штетно учење јеретика, чак и да не разговарају са њима и не обраћају им се по речима псалмопевца пророка *"Благо човјеку који на иде на вијеће безбожничко, и на путу грјешничком не стоји"* (Пс. 1, 1). На другом месту Свето Писмо говори: *"Човјека јеретика по првоме и другоме савјетовању клоии се"* (Тит. 3, 10). Гледајте пажљиво и приметите да Божанствена Црква не забрањује свима да читају јеретичке књиге и беседе са јеретцима, већ само необученима у Светом Писму и наукама; зато што ови читајући јеретичке књиге и упознавајући се са њиховим учењем или неопрезно ступајући у разговоре са јеретцима, лако могу да подлегну њиховом

богопротивном и изопаченом мудровању: јеретичко мудровање у очима непросвећених људи често изгледа истинито мада је у стварности потпуно лажно. Слично као што се сатана, који је тама, преобраћа у светлог анђела, тако и јеретичка учења која су тама и немају никакве везе са светлошћу истине Божије у очима људи необразованих у Светом Писму и наукама често изгледају као да имају нешто што личи на истину. Управо због тога Црква необразованима у Светом Писму и наукама даје заповест да јеретичке књиге не читају и са јеретицима не разговарају, да због свог неискуства не би претрпели штету од њиховог учења. Они који су обучени у Светом Писму и наукама слободни су од ове заповести. Такви су Свети Оци, пастири и учитељи Свете Цркве. Они не само што су благодаћу Божијом у Светом Писму у потпуности били поучени него су и све науке спољашњег знања потпуно изучили и неупоредиво превазишли у свакој спољашњој мудрости не само своје учитеље него и све древне философе.

За онога ко није стекао одговарајућа знања корисније је да се повинује Богу и црквеној заповести која гласи: јеретичке књиге не читај и са јеретицима не ступај у разговоре" (Преподобни Пајсије Величковски 11, 219-220).

"Покајање је могуће само уз тачно, макар и просто знање православне хришћанске вере, која је далека од сваке јереси и злогног мудровања. Они који су свој начин мишљења о врлинама и правилима живота стекли из романа и других јеретичких књига погубних по душу, не могу имати истинско покајање: многе смртне грехе који воде у пакао они сматрају за ништавне, потпуно опростиве грешке, а љуте греховне страсти - за лаке и пријатне слабости: они се не боје да им се предају пред самим вратима смрти. Непознавање Хришћанства је највећа несрећа!"

"Ви сте се уверили у то да је једини непогрешиви пут ка спасењу истрајно следовање учењу Светих Отаца, уз одлучно удаљавање од сваког туђег учења од самог свог поимања док се ум не исцели од своје болести и од телесног и душевног не постане духовни. Признавши умом и срцем ову истину, исповедајте је устима: дајте обећање Богу да ћете се руководити учењем Светих Отаца, клонећи се сваког учења које није посведочено Светим Духом, и које Света Православна Црква није прихватила. Исповедивши Истину Божију устима, исповедајте и делима: давши завет испуните га.

Не плашите се овог обећања! Њега мора да да сваки православни син Цркве, мора га од сваког сина Православне Цркве захтевати његов духовни отац приликом обављања Свете Тајне Исповести. Међу питањима која се морају поставити ономе ко се исповеда прво место заузимају следећа:

1. Реци ми, чедо, верујеш ли као што Православна Црква, саборна и апостолска, на Истоку засађена и одгајена, и од Истока по читавој васељени расејана и која на Истоку до сад неизмењено и стално пребива, предаје и учи?
2. Сумњаш ли у Предање Цркве?
3. Реци ми, чедо, да ниси био јеретик и одступник?
4. Да ниси био са њима, посећујући њихове храмове и слушајући њихове поуке или читајући њихове књиге?

Читање јеретичких књига и склоност ка њиховим поукама јесте тежак грех против вере, грех ума, који је пати од гордости и који због тога збацује јарам послушности Цркви, који тражи слободу безумну и грешну. А данас се овај грех више и не сматра за грех! Данас себи људи дозвољавају да без расуђивања читају све могуће јеретичке писце. Против њих је Црква прогрмела анатему! Међутим, заслепљени грешници не обраћају пажњу на црквени гром и не слушају га осим ради тога да би исмејали глас Цркве који упозорава на погибел, и ради тога да њен суд и правила назову неразумним сујевејем и варварством...

Истински Хришћани свих времена су се брижљиво чували отрова смртоносне јереси и других учења лажних. Они су се непоколебљиво држали догматичког и духовног Предања Цркве..." (Св. Игнатије Брјанчанинов 6, писмо 53).

"Ако неко лажне књиге нечастивих за свете у Цркви оглашава, на штету народа и клира: нека буде одлучен." (Правила Светих Апостола, 60).

Колико је само било учења која изопачавају истину о Христу Исусу, и пре Арија, и још више после њега? Сва су они разобличена и од Цркве проклета, без обзира на то што стално говоре о Господу Спаситељу. Дакле, не смемо никада да олако закључимо: пошто овај или онај о Христу Исусу проповеда, он сигурно истину оглашава, већ увек треба да проверимо да ли он исправно истину о Христу Исусу оглашава" (Св. Теофан Затворник 8, писмо 8).

"Удаљимо од себе ова лажна учења и деловање по њима: овчице Христове за туђим гласом не иду, него беже од њега, јер за туђи глас не знају. Упознајмо се одлучно са гласом Христовим да бисмо одмах слушали Његову заповест. Стекавши у духу наклоност према овом гласу ми у духу стичемо и одбојност према туђем гласу који одаје телесно мудровање разноврсним звуцима. Чим зачујемо туђи глас - бежимо, бежимо од њих као Христове овце које се од туђег гласа спасавају бекством: **одлучним његовим игнорисањем**. Опасно је обраћати пажњу на њега: за пажњом се поткрада обмана, за обманом погибелъ. Пад наших отаца је започео тако што је прамајка послушала туђи глас" (Св. Игнатије Брјанчанинов (5, 93).

Према којим учитељима треба имати послушност, а од којих се клонити ради спасења душе?

"Истински Хришћани свих времена су се брижљиво чували од смртоносног отрова јереси и других лажних учења. Чврсто су се држали догматичког и духовног Предања Цркве. Не само да су православно веровали у Свету Тројицу него су и свој живот, подвиге и природу усмеравали по Предању Цркве. Особина којом су се одликовали сви Свети Оци било је непоколебљиво руковођење духовним Предањем Цркве и они су заповедали да се за истинског духовног наставника сматра онај ко у свему следи учење Отаца Православне Цркве и њиховим делима потврђује и уобличава своје учење. Онај, пак ко мисли да руководи ближњима по начелима земаљске мудрости и по начелима палог разума, ма како блистав он био налази се у самообмани и своје следбенике доводи у самообману. Свети Оци су одредили да је за сваког оног ко жели да се спаси обавезно правило следовање духовном Предању Цркве. Ради тога они људима који желе да живе побожно и богоугодно саветују да се руководе саветима правог учитеља или делима Светих Отаца која одговарају начину живота сваког од њих. Осам векова по Рођењу Христовом свети црквени писци почињу да се жале на недостатак духовних наставника и на појаву мноштва лажних учитеља. Они заповедају да због недостатка наставника човек треба да се обраћа читању светоотачких дела, да се клони читања књига изван недара Православне Цркве. Што више времена је пролазило од појаве Божанствене Светлости на земљи обиље лажних учитеља је било све веће: они су од времена проналаска штампарије преплавили земљу као потоп, као горке воде апокалипсе од којих је мноштво људи умрло душевном смрћу. *"Јер ће се појавити лажни христоси и лажни пророци, и показаће знаке и чудеса да би, ако је могуће, преварили и изабране"* Ово пророчанство се остварило: дешава се на наше очи. И има још једно друго

предсказање Господа о карактеру времена у којем ће се десити Његов Други страшни долазак на земљу. "Сии Човечји," рекао је Господ, указујући на буду-ћу судбину вере, "када дође, хоће ли ићи вјеру на земљи" Тада ће на њој владати лажни разум, мудрост људска, противна вери и Богу" (Св. Игнатије Брјанчанинов 6, писмо 53).

"Мало је таквих, а нарочито у наше време, који би могли добро да напасају, а поготово да лече разумне душе. Да поштују пост и бдење, понеки још и могу да сачувају спољашњи изглед религиозности, многи могу успешно да поучавају речима, али је врло мало оних који могу да достигну то да смиренумудерношћу и свагдашњим плачем одсеку своје страсти, и стекну најважније врлине" (Преп. Симеон Нови Богослов).

"Лажни пророци се познају по плодовима, по свом животу, по делима, по последицама које проистичу из њихове делатности. Немој се преварити красноречивошћу и слаткоречивошћу лицемера, њиховим тихим гласом који тобоже изражава кротост, смирење и љубав, немој се преварити оним слатким осмехом који игра на њиховим уснама и лицу, оном љубазношћу која светли из њихових погледа: немој се преварити оним причама које они лукаво шире о себи међу људима, оним одобравањима похвалама, громким именима којима их свет зове, погледај пажљиво какви су им плодови" (Преподобни Нил Сорски).

"Духовна мудрост своје место и седиште има у срцу, а не на језику, унутра, а не споља: у сили, а не у речима. Није mudar свако ко људима тако изгледа него онај ко је такав у суштини и није то сваки онај ко може да говори красноречиво: и често се под видом красноречивости крије лоша природа, која не може бити заједно са духовном мудрошћу." (Георгије Затворник, Писма затворника Задонског Богородицког манастира Георгија. М. 1839, стр. 61).

"Ако наставник почне да захтева послушност према себи, а не према Богу он није достојан да буде наставник ближњег! Он није слуга Божији! Он је слуга ђавола, његово оруђе, његова замка! "Не будите робоеи људима", завештао је Апостол (1. Кор. 7, 23), (Св. Игнатије Брјанчанинов, Писма разним лицима, Сергијев Посад, 1913. Писмо 90).

"Изуचाвај Божанствено Писмо," говори Симеон Нови Богослов, и дела Светих Отаца, нарочито она која се тичу хришћанске праксе да би, пошто њиховим учењем провериш понашање свог учитеља или старца, могао да их видиш (ово учење и понашање) као у огледалу и да схватиш: оно што је у складу са Писмом да усвојиш и чуваш у мислима, а оно што је лажно и лоше да упознаш и одбациш да не би био обманут. Знај да се у наше дане појавило много превараната и лажних учитеља" (Добротољубље, Део. 1, гл. 33).

"У наше доба ширењу учења Светих Отаца нарочито се супротстављају одбачени духови уносећи разне мисли телесног мудровања и збуњујући људе руковођене телесним мудровањем." (писмо 261).

"Умножили су се људи који презиру закон Божији и не престају да гурају ближње у несрећу и напасти" (Св. Игнатије Брјанчанинов, писмо 298).

"Овако вели Господ над војскама: не слушајте што говоре пророци који вам пророкују; варају вас, говоре утваре својега срца, не из уста Господњих. Једнако говоре онима који не маре за ме: Господ је рекао: имаћете мир; и свакоме који иде по мисли срца својега говоре: неће доћи на вас зло." И "свакоме ко буде поступао по тврдоглавости свог срца говоре: не слах тијех пророка, а они трчаше; не говорих им, а они пророковаше. Да су стајали у мом вијећу, тада би казивали моје ријечи народу мојему, и одвраћали би их са пута њихова злога и од злоће дјела њиховијех. Ево ме на те пророке, вели Господ, који дижу језик свој и говоре: Он вели" (Јер. 23, 16-17,21-22,31).

Ко је од савремених учитеља опасан као јеретик?

Рудолф Штајнер - немачки мислилац, "видовњак", типични представник гностичког неохришћанства, широм света познати теозоф-окултиста, који је своја тезофска истраживања завршио стварањем нове "духовне науке" - фамозне антропозофије.

"Главне карактеристичне црте ове јереси су следеће:

- снажно изражена усмереност према окултном;
- потпуно одсуство духа покајања;
- антропоцентризам који неизбежно води у ђавоцентризам.

Будући да је антропозофија јеретичка пародија на хришћанску антропологију она одваја Хришћанина од Цркве и лишава га благодати црквених Светих Тајни. Без исповести и причешћивања Светим Христовим Тајнама није могуће водити правилну и успешну борбу против страсти. Услед одбацивања ове светиње, одбацује се и извршење Господњих заповести, односно живот по законима Богооткривеног Јеванђеља. Подвиг унутрашњег ношења крста замењује се сумњивом интелектуалном активношћу. Лажно схватање новозаветне веронауке води у ђорсокак рационалистичке прелести. Антропозофи прихватају и воле Искупитеља разумском уобразиљом, а у ствари Га се одричу читавим својим животом. По правилу, код њих нема "јавног одрицања од Бога, али је несумњиво да постоји прикривено одрицање, јер у наше време ђаво веома прикрива своје мреже и више се стара о томе да уништи суштинско него спољашње" (Св. Игнатије Брјанчанинов 5, Т. 3).

Тејар де Шарден - римокатолички свештеник, научник-философ и религиозни мислилац. Његово основно дело "Феномен човека" представља многобројне, али, авај, безуспешне покушаје обезблагадаћене мисли да се по сваку цену извуче из бесконачног лавиринта лажног разума.

Владимир Соловјов - широм света познати религиозни философ, песник који се одушевљавао римокатолицизмом, западном мистиком, окултизмом, који је повремено извор за своје "стваралачко надахнуће" налазио у стањима медијумског трансa. Његово учење о Софији и космичком свејединству, као и многи други огледи нису у складу са православним црквеним погледом на свет. Тако на пример, циклус његових чланака "Смисао љубави" представља неки језиви "окултни пројекат поновног сједињења човека и Божанства кроз љубав између различитих полова" (Георгије Флоровски "Путеви руског богословља" (в. Чланак митрополита Антонија "Из историје новгородске иконографије" у Богословски радови", бр. 27, стр. 74 и књигу А. Ф. Лосјева "Владимир Соловјов " М. 1983, Стр. 72).

Николај Берђајев - светски познати религиозни философ који је дао значајан допринос разради лажног месијанског погледа на свет. Стваралачко наслеђе овог мислиоца које је у целости проткано тешким јеретичким духом има огромну популарност. Што се овога тиче нарочито су карактеристични есхатолошки погледи Берђајева који у целини и потпуности прихвата јеретичку есхатологију Оригенову који је заједно са његовим лажним учењем о апокатастази (накнадном покајању и спасењу) демона и непокајаних грешника коначно био осуђен и предат анатеми.

Отац Сергије Булгаков - у свету: један од значајнијих економских мислилаца; а у религијском животу: светски познати богослов који је активно учествовао у екуменистичком покрету. Учење о. Сергија Булгакова о Софији - Премудрости Божијој изазвало је противљење митрополита, касније патријарха Сергија (Староградског), Владимира Лоског, архиепископа Серафима (Соболева), протојереја Георгија

Флоровског и послужило као основа Сабору архијереја Руске Православне Цркве у иностранству да га (Булгакова) оптужи за софиолошку јерес.

Отац Павле Флоренски - истакнути научник-енциклопедиста, светски познати богослов, руски исповедник и новомученик. Неки радови о. Павла Флоренског су засићени компликованом терминологијом и тешко су схватљиви. Приликом стварања неких радова (на пример, есеја "Макрокосмос и микрокосмом" тежио је да "рашири" Православље у правцу страну гностицизма. То је, очигледно, представљало основни занос стваралаштва свештеника Павла Флоренског, а његова софиологија - главно богословско оруђе у решавању овог задатка (в. Чланак митрополита Антонија у "Богословски радови", бр. 27, Стр. 76).

Даниило Андрејев - син познатог писца Леонида Андрејева, православни Хришћанин по веросповести, песник и мислилац који је написао литерарно-философско-религиозни трактат "Ружа света" (одломци су објављени у часопису "Нови свет" бр. 3, 1989). Аутор овог дела, које је подигло прашину у више наврата, добијао је наводно "просветљење одозго". Он подробно и стилски беспрекорно описује своја путовања по "другим световима" са њиховом, како се неки критичар изразио "недогматичком хијерархијом добрих и злих сила и на тај начин уводи читаоца у сферу демонске духовности, у област палих и одбачених духова.

Отац Александар Мењ - савремени богослов и религијски писац-екумениста (у иностранству је издао неколико књига под својим личним именом и псеудонимима: Емануил Светлов, Андреј Богољубов). Држао је јавна предавања из библијске историје и наступао на телевизији. Био је тајни и јавни симпатизер масонства. Одбацио је оптужбе за различите јереси, ослањајући се на потпуну слободу "богословских мишљења" која је наводно исконска особина "стваралачког духа" православног богословља.

Јелена Блавацка - широм света позната окултисткиња која је створила такозвану теозофију и која је непосредно општила са палим, одбаченим духовима. По сведочанству очевидаца демони су увек и свуда пратили ову несрећну жену, стално подсећајући на себе на чулни начин - чак и у кућним условима.

Георгије Гурцијев - један од највећих окултиста 20. века. Изузетно је "красноречив", заједнички назив првог (3 књиге - око 1300 страница!) од три наставка његових дела је "Објективна и непристрасна критика људског живота, или Приче Веелзевула свом унуку". Као што видимо кнез таме је овде назван својим именом тако да је, чак, и непосвећеном читаоцу јасно ко је ко.

Брачни пар Рерих - широм света познати окултисти који су створили данас изузетно популарно лажно учење "Агни-јога" које кроз своју интелектуалну "суптилност" предлаже уствари један смртоносни демонизам.

Бхгаван Шри Раџниш - савремени индијски филозоф, мислилац, религиозни писац и светски познати гуру (т.ј. "духовни учитељ") или тачније речено, један од највећих магова. Саблажњава неискусне, наивне интелектуалце, а нарочито омладину "оригиналним и необично занимљивим" тумачењем јевађељских прича"; нудећи "загарантовану помоћ" у дубоком изучавању сваке религије, као и обећање брзог "духовног" успеха, потпуног и коначног "просветљења" и тако даље.

Карлос Кастанеда - савремени амерички антрополог који је дуго живео у Мексику као један од ученика индијанских чаробњака. У својим књигама описује мрачни свет старог паганског шаманства, разноврсне појаве демона и лично искуство општења са демонима.

Ричард Олперт - савремени амерички психоаналитичар који је демонско посвећење добио у Индији. У својим предавањима и књигама рекламира различите видове

медитације, окултне методике и магијског система, који имају за циљ да покажу најкраћи пут у астрал, другим речима, да уведу своју жртву у царство сатанске таме.

Анатолиј Кашпировски, Алан Чумак, Џуна Давиташвили и многи други исцелитељи који ће се, очигледно све више појављивати - бионергетичари, хипнотизери, психоенергетичари, т.ј. другим речима - савремени чаробњаци, према којима је, чак, и мало указаног поверења погубно по душу.

Са чиме је повезано данашње одступање Православних хришћана од многих правила Православне вере?

Св. Игнатије (Брјанчанинов) у једном свом писму пише да су се невоље увек обрушавале на стадо Христово: у почетку су били јавни прогони Хришћана, затим су прогонитељи престали да захтевају одрицање од Христа и почели да захтевају прихватање јереси.

"Касније су," говори Свети Игнатије "прогони постали још препреденији: човеку је остављено на вољу веровање у Христа, а одбачено је живљење по заповестима Христовим; прихваћен је живот који је са њима у супротности, због чега вера никако не може да пређе из теоријске у делатну, тим мање у живу, т.ј. у духовну. Вера без дела вере, т.ј. без испуњења заповести Христових је мртва. Сама теоријска познања за човека остају крајње мрачна, замршена и неразумљива, јер их он не сазнаје преко дела, а још мање га поучава Духом Свети. Видимо да се данас многи који себе сматрају Хришћанима, па чак и учитељима Христове Цркве налазе у овом стању збуњености и таме, неки од њих не верују у Христова чуда, наведена у Јеванђељу, други верују једном делу учења Христовог, а други одбацују, трећи не верује у постојање демона: неки, опет, не умејући да разликују дела вере од дела природе, мисле да ће се сви спасти због својих добрих дела и др. и др. Из овог разлога веома ретко се може чути истинита Реч Божија из уста људских, а често може чути лажна. Глад за слушањем Речи Божије - ето несреће, неупоредиво теже несреће од свих несрећа које су икад задесиле Хришћане..." (7а, писмо 54).

"Наше стање због недостатка живих сасуда Духа, који би нас руководили и због безбројних опасности, у којима се налазимо достојно је горког плача и неутешног ридања. Зло-патимо се, заблудели смо, и нема гласа који би нам помогао да изађемо из своје заблуде..."

"Помагај, Господе," вапио је Пророк, пророкујући пророчанским духом нашу несрећу и узимајући на себе улогу онога ко жели да се спасе "јер иста Светих"! Нема духоносног наставника и руководиоца који би непогрешиво указао на пут спасења и којем би онај ко жели да се спаси могао да повери себе са попуном сигурношћу.

"Лаж говоре један другога, уснама лажљивијем из срца дволична" (Пс. 12, 2-3) по наговору душевног разума који је способан само да рађа и уобличава заблуде и таштину" (Св. Игнатије Брјанчанинов, Допринос савременом монаштву СПб., 1905, Стр. 140).

"Дани века овог су увек били лукави и биће такви, али није ли наш век лукавији од свих, и не захтева ли он због тога мудрост да би се искупило ово опасно време тако што ћемо му се супротставити Крштењем спасења. И наша вера и наш живот и наша побожност - све је окружено искушењима.

С једне стране, незнање које је реч претворило у "непроменљиву истину" шири своју власт, са друге - лажно усмерена просвећеност која, чак, ни не жели да зна за Божанствене речи, развраћа умове, обмањујући их привидом истине. Са два супротна краја делује непријатељ светлости и добра" (Св. Теофан Затворник 9, 114).

"Главни узрок неприлика Цркве састоји се у томе што се на правила Светих

Апостола, Сабора и Отаца не обраћа пажња, она су чак заборављена, а замењена су измишљотинама које су туђе духу Цркве. Она уништавају сам дух Цркве уз поштовање само спољашње побожности у извесном степену и облику" (7а, писмо 67).

"У највишим пастирима Цркве остало је слабо, мрачно, збркано, неправилно и буквално схватање које убија духовни живот у хришћанском друштву и уништава Хришћанство, које је дело, а не реч" (7а, писмо 236).

"Оци су због своје узвишености, без обзира на једноставност стила мало схватљиви овој данашњој генерацији у којој је Хришћанство крајње слабо (7а, писмо 215).

"У данашње време главни напор демона је да унизе све истините идеје о Богу и о свему Божанственом и да узвисле идеје о човеку и његовој палој природи и да тиме припреме уздизање човека који ће се узнети више од Бога, по пророчанству светог апостола Павла. То је иста идеја која је упропастила људе у рају! Само што се она сад шире развија" (7а, писмо 264).

"Сада видиш колико је за спасење важан правац који се обезбеђује изучавањем Светих Отаца, како се он ретко среће и како је до сада снажан и непобедив. Видиш како су смицалице демонске лукаве, како се човек неприметно хвата у замку: видиш како су савремени људи препредени, како онај ко се спасава лако може бити обманут" (7а, писмо 204).

"Преклињем те: поштуј, поштуј делање Светих Отаца којем су се они научили из Божанствених откривења, поштуј делање које ће те учинити погодним за спасење и напредак: поштуј макар оно делање говорим у плачу и сузама, делање које су монаси данас одбацили, погазили, заменили, не знам чиме - неким играријама... Авај! Тражим у себи самоодрицање и не налазим га! Тражим човека који би одлучио да се одрекне својих жеља и, без икакве самовоље, пожелео да иде за Христом у потпуности, да извршава Његову вољу, и несрећем таквог човека! Тражи мој поглед са тугом у мноштву људи као у празној пустињи и не наилази на призор на којем би се зауставио са утехом! Сви смо ми заволели своје испразне, глупе жеље, заволели смо пропадљиво, пролазно, тело и крв, који у нама живе - смрт вечну! Уски пут је пут самоодрицања, тесно је на широком путу самоугађања! Тискамо се, журимо, гурамо један другог у већ препуну, презасићену провалију пакла!.." (7а, писмо 89).

"Сунце на заласку сликовито приказује стање Хришћанства данашњице. Сија исто оно Сунце Правде - Христос, Оно испушта исте зраке, али они више не изливају ни онај исти сјај ни ону топлоту као раније. То је зато што зраци не падају право на нас него иду према нама само заобилазним, кривудавим путем. Зраци Сунца Истине Христа су Дух Свети: "Светлост и Давалац Светлости људима, Којим се Отац познаје и Син прославља и од свих упознаје".

Данас када је много оних који су богати наукама и уметностима, свим материјалним, данас *иеста светих* (Пс. 12, 2), Свети Дух гледајући на синове људске, тражећи достојан сасуд у овом мноштву оних који себе називају образованима, просвећенима и православнима доноси о њима жалостан суд:

"Нема онога који разумије, нема онога који тражи Бога. Сви застрашише и заједно неваљали посташе: нема га који чини добро, нема баш ниједнога. Њихово је грло гроб отворен, језицима својим вараху, отров је аспидин под уснама њиховим. Уста су им пуна клетве и горчине. Ноге су им брзе да пролијевају крв. Пустош и биједа је на путевима њиховим; и пута мирног не познаше. Нема страха Божијега пред очима њиховим" (Рим 3, 11-18).

Ево разлога због којег нас се Дух Божији клони, а Он је истинско наслеђе истинских Хришћана, које је за све нове Израјљце стекао њихов Родоначелник" (Св. Игнатије Брјанчанинов 5, 405).

"На Западу је, без сумње, благодат Божија изгубљена пре много векова. Римокатолици и протестанти наших дана никада нису ни окусили благодат Божију. Зато и не чуди њихова неспособност да разликују њену демонску лаж. Али, авај! Данашњи успех лажне духовности међу православним Хришћанима показује да су и они изгубили спасоносну силу Хришћанства у тој мери да више нису способни да разликују истинско Хришћанство од лажног. Православни Хришћани превише дуго нису довољно поштовали драгоцену благо Светих Отаца и нису се потрудили да употребе чисто злато њихових учитељских речи. Колико православних уопште зна за постојање основних текстова православног духовног живота који заправо уче како да човек разликује истинску духовност од лажне, текстова у којима је приказан живот Светих - мушкараца и жена који су у свом животу у изобилју стекли ризницу благодати Господа Бога? Да ли је међу њима много оних који су прожети учењем које се садржи у "Лавсаику", у "Лествици" Св. Јована Лествичника, у "Невидљивој борби" Преп. Никодима Светогорца, у књизи "Мој живот у Христу" Св. Јована Кронштатског?

Себичност и самоувереност којима је прожет живот већине данашњих "Хришћана" толико су продрли у све, да је за њих поимање тога шта је то "духовни живот" запечаћено са седам печата и када се такви људи прихватају "духовног живота" код њих се тада добија само друга форма задовољства собом (јеромон. Серафим Роуз).

"Задовољство" и "мир" који обећавају сви ови савремени "духовни" покрети, потпуно их разобличавају, и види се да су они производ духовне обмане, духовне самопохвале, које за духовни живот представља - смрт...

Хришћанска духовност се ствара у тешкој борби за стицање вечног Царства Небеског, које у својој пуности почиње тек када се заврши пролазни свет и прави војник Христов не тражи мир, чак, ни у предокушању вечног блаженства у које се може уверити још за живота..." (14, Закључак).

"Данас се питање више не састоји у томе да се буде "добар" или "лош" православни Хришћанин, поставља се питање хоће ли се наша вера уопште сачувати?

Код многих се она неће сачувати: антихрист који долази биће превише привлачан, превише ће одговарати оном духу времена, оном светском духу према којем ми стремимо, тако да већина људи, чак, није ни свесна да је изгубила своје Хришћанство, поклонивши се антихристу" (Јеромонах Серафим Роуз, "Царски пут")

Читав свет се налази под утицајем неке силе која завладала умом, вољом и свим душевним силама човековим. Ова сила је туђа, зла сила. Њен извор је ђаво, а зли људи су само њено оруђе, посредством којег он дејствује. То антихрист долази у свет. Ово су његове претече. О томе Апостол говори: *"Послаће им духа заблуде, духа обмане. Јер љубави истинске не прилише"* (Старац Варсонуфије Оптински, Писма).

Дух времена је такав и одступање од православне хришћанске вере је почело да се шири у тако великом обиму, неморал је толико свеопшти и толико се укоренио да повратак Хришћанству изгледа немогућ....

Христос је постао невидљив за Јудеје и тако невидљив (за њих) се удаљио из њихове средине кад су они хтели да Га убију; Хришћанство постаје невидљиво за нас кад покушавамо да га убијемо својим бестидним животом, прихватањем разних лажних учења, када Хришћанство покушавамо да спојимо са служењем свету... (7а, писмо 4).

"Свето Писмо сведочи да ће Хришћани, слично Јудејцима постепено почети да се хладе према откривеном учењу Божијем; престаће да обраћају пажњу на обнављање људске природе од стране Богочовека, заборавиће на вечност, сву своју пажњу усмериће на земаљски живот: у оваквом расположењу и усмерењу бавиће се развојем свог живота на земљи као да је он вечан и развојем своје пале природе ради задовољења својих штетних

и развратних прохтева и жеља душе и тела. Разуме се: Искупитељ Који је човека искупио ради блажене вечности је далек оваквом усмерењу. Оваквом усмерењу је својствено одступање од Хришћанства. Одступање ће настати по пророчанству Светог Писма (в. 2. Сол. 2, 3) Када се Хришћанство умањи на земљи до крајности: тада ће доћи крај света..." (Св. Игнатије Брјанчанинов 5,457-458).

Како пастири Цркве и сви православни хришћани треба да чувају Свету Истину?

"Да би се чувала истина треба је стећи, да би се стекла треба је упознати. На тај начин свако онај ко зна хришћанску истину постаје њен чувар, бранилац и заштитник. Што је више оних који знају истину тиме је већа њена заштита, тиме је она мање угрожена - не сама у себи него и међу људима. И, насупротив томе, што је мање оних који знају истину, мање је заштите против лажи, а тиме је опаснији положај истине међу нама. Јер, у том случају, ако се појави неко лажно учење, онај ко не зна истину ће га пропустити, зато што не уме да га препозна и разобличи. Од њега ће лаж прећи другом који, такође, не зна, од другог - трећем и тако даље. Лаж ће се тако проширити и потиснути истину.

Да ли је у праву онај ко ју је пропустио?! Никако! Јер то је исто као кад би војник, који из немара није научио лозинку, пропустио непријатеља у свој табор. У том смислу је, дакле, свако онај ко не зна истину, већ њен издајник и издајник заједнице верујућих православних Хришћана то јест Свете Цркве. Строго? Да, али, тако јесте!

Само по себи се разуме да ова кривица у потпуности пада на оне који имају моћ и начин да упознају истину, и не упознавају је, односно то је углавном образовани слој људи.

Хришћанину није својствено да све схвата на свој начин, већ он тражи само једно - да схвата све онако како су сви Свети Оци схватили ствари и о њима расуђивали. Он зна да удаљити се од Цркве значи отпасти од Истине, и значи не ићи према савршенству, већ у погибел. Али, иако се потчињава заједничкој вери, он зна да не губи самосталност. Овом заједничком вером, он усваја истинита начела живота, која потичу од Бога и, ослањајући се на њих, он потом расуђује о свему и све на основу њих решава, и решава правилно, јер полази од истинитих правила, запечаћених Божанственим ауторитетом.

Све јереси и све лажи су проистекле из нарушавања овог основног правила истине. Јерес је расуђивање о стварима вере на свој и самовољан начин, без ослањања на то како је Господ предао Цркви да расуђује о тим стварима и како Црква и Предање расуђују о томе. Арије је, тако, почео да расуђује о Господу на самовољан начин и пао је у јерес, не признајући једносушност Његову Богу Оцу и Духу Светом. Лутер је почео по своме да гради "нови систем" хришћанског учења и колико је само лажи смислио! Исто је и са папом! Када се роди неко питање, Хришћанин одговор на њега не тражи у себи и у свом схватању, него у заједничком, црквеном исповедању вере. Не ради се о томе да он сам уопште не расуђује и да нема никаквих схватања ни о чему, напротив расуђује више него било ко други. Ради се о томе што он своја расуђивања не прихвата све док их не провери заједничким, црквеним учењем. Ако су његова расуђивања у складу са црквеним учењем, он их прихвата, а ако нису - одбацује их. И у томе је његов мир. Он стоји на овом општем исповедању вере као на тврдом камену. И њиме усходи према Богу Као према Извору" (9, 100).

"Морамо стећи јасно и одређено знање учења свете вере и затим га стално обнављати и ширити, чистити и утврђивати основама сваке врсте, да бисмо сачували сваки

његов део као зеницу ока. Као што чуваран трговац често прегледа и чисти своју робу да се не би улежала и да би увек била нова: тако истине вере, усвојене и сложене, као у неком магацину, у сећању срца треба често прегледати пажљивим размишљањем, да би знање о њима увек било обновљано. Као што домаћин куће наређује да се често перу прозори, да не би били прљави од испарења, прашине и врућине, тако и ми свете истине, које су прозори у духовни свет, треба да бришемо сећањем и размишљањем да не би потамнеле и учиниле да нам духовни свет постане тешко видљив." (9, 152).

"Садашње стање ствари није неочекивано. Њега је сасвим подробно прогекао свети апостол Павле и тада је већ прописао апостола Тимотију као пример поуку како и шта Хришћани треба да раде у сличним случајевима:

"Али, ово знај," говори он светом Тимотију, *"да ће у посљедње дане настати тешка времена. Јер ће људи бити самољубиви, среброљубиви, хвалисави, горделиви, хулиници, непослушни родитељима, неблагодарили, непобожни, безосећајни, непомирљиви, клеветници, неузддржљиви, сурови, недоброљубиви, издајници, напрасити, надувени, више сластољубиви него богољубиви, који имају изглед побожности, а силе њезине су се одрекли. И клони се ових. Јер су од ових они који се увлаче у куће и заводе жене које су натоварене грјесима и вођење различитим пождудима"* (2. Тим. 3, 1-6).

Није ли данас тако? *"Који свагда уче, и никад не могу да дођу до познања истине. Као што се Јаније и Јамврије противише Мојсеју, тако се и ови противе истини, људи изопаченога ума, непоуздани у вјери..."* (2. Тим. 3, 7-8) *"Јер ће доћи еријеме када здраве науке неће подносити, него ће по својим жељама окупити себи учитеље да их чешу по ушима; и одвратиће уши од истине, а окренути се бајкама"* (2. Тим. 4, 3-4). Не ради ли се то данас?

Шта ревноатељ истине треба да чини у сличним околностима? Ево шта! *"А ти буди трезвен у свему, злопати се, врши дјело јеванђелиста, служење своје испуни..."* (2. Тим. 1, 8-9, 13). *"Не постиди се, дакле, страдања Господа нашега, ни мене сужња Његова, него буди ми састрадалтк Јеванђељу по сили Бога, Који нас спасе и призва призвањем светим..."* Као образац здраве науке имај оно што си чуо од мене... *"Проповиједат ријеч, настој у вријеме и невријеме, покарај, запријети, утјешити, са сваком стрпљивошћу и поуком"* (2. Тим. 4, 2).

Дакле, проповедајмо Јеванђеље Христово, браћо, у храмовима и домовима, на заједничким скуповима и у приватним разговорима, усмено, писмено, у штампи, свугде... Будимо трубе Јеванђеља које се чују непрестано и разговетно. Оставимо поделе које се тајно дешавају у нашим редовима: створимо братски савез, скупимо снаге, усмеримо их све према Истини: објавимо је да сви чују, и она ће сама привући оне које привуче Отац наш Небески. Само спроводимо ову ствар тако да нико не би могао оправдано да нам каже: "Лекару, излечи се сам" (Св. Теофан Затворник 9).

"Пре свега остављај синовима својим у наслеђе непорочну веру и свете догмате да би не само синове него и унуке привео Господу путем Православља" (Преп. Јован Лествичник, "Реч пастиру", гл. 14)

"Молим вас, чувајмо одлучно свету веру, јер видите колико има одступања од ње и колико морамо захваљивати Богу што нисмо доспели у неку заблуду, него смо добили и чувамо веру православу" (Преп. Теодор Студит, Добротољубље, т. 4, стр. 330).

"Не уводимо ништа ново! Следимо доследно учење које је предала Света Црква, учење које су предали Свети Апостоли и Свети Оци" (Св. Игнатије Брјанчанинов 7а, писмо 58).

... Ако ван Једне, Свете, Саборне и Апостолске Цркве, каквом се назива и каква јесте Црква Православна, нема спасења, ако спасења нема код других религија, зашто се онда у Русији не проповеда ова истина? Одговор на ово је веома прост и јасан. У Русији је дозвољена слобода вероисповести и иноверци се подједнако са православнима код нас

налазе на важним дужностима, губернатори и градоначелници среских градова су често иноверци, командири пукова су иноверци. Ма где да почне духовно лице отворено да проповеда да ван Православне Цркве нема спасења иноверци високог чина ће се увредити. У таквој ситуацији руско православно свештенство као да је стекло навику и као да се укоренило својство да о овој ствари говори увијено. А можда су неки због свакодневног општења са иноверцима, а више од читања њихових дела почели снисходљивије да размишљају о нади на спасење и других вероисповести" (Преп. Амвросије Оптински, Часопис Московске Патријаршије. 1988. Бр. 6, стр. 70).

"Дружење са јеретицима је грешна и опасна ствар. Једном приликом су јеретици - аријанци који су нечастиво учили о Сину Божијем, ширили гласине да је од свих поштовани подвижник и пустињак Антоније Велики наводно ступио са њима у пријатељске односе. Зачуђен њиховом дрском лажју свети Антоније се разбуктао праведним гневом и одмах је пошао у Александрију. Тамо их је пред епископом и целим народом проклео, називајући их претечама антихриста.

Било би погрешно мислити да је овим поступком Антоније нарушио врлину хришћанског трпљења и кротости... Да није разобличио дрску клевету, он би пружио могућност другима да се саблазне, а што је још ужасније, (духовне) незналице, које не могу да проникну у намеру великог човека, могле би да се предају погубној јереси. Било би опасно и грешно ћутати у том случају" (1, 179).

"Ми и наша браћа (т.ј. чланови Цркве) обавезни смо да увек подржавамо друштвени поредак и грађански закон не обацујући нигде, у светским стварима помоћ наших суграђана без обзира на то којој вероисповести припадају. Међутим, у стварима вере није тако. Као чланови Цркве ми смо носиоци њене величине и достојанства, ми смо једини у целом свету заблуда чувари Христове Истине. Прећуткујући онда кад смо обавезни да огласимо реч Божију, примамо на себе осуду као кукавице и залудне слуге Онога Ко је претрпео поругу и смрт, служећи целом роду људском, али ми бисмо били и гори од кукавица, постали бисмо издајце ако бисмо намислили да призивамо заблуду да помогне проповеди истине и ако бисмо, изгубивши веру у Божанствену силу Цркве, почели да тражимо помоћ од немоћи и лажи. Ма како високо да стоји човек на друштвеној лествици, без обзира на то да ли је он наш шеф или цар, ако он није од Цркве, онда он може бити само наш ученик, а никако не једнак нама или сарадник у делу проповеди. У том случају он може да нам послужи само тако што ће нам се обратити" (Хомјаков, А. С, Сабр. дела Т. 2, стр. 87)

Ко иде Јудиним путем?

Иде онај ко се, причешћујући Телом и Крвљу Господњом у Евхаристији, причешћује без дужне вере (као да се причешћује обичним хлебом и вином) и сматра да за то ништа не дугује свом Спаситељу; ко у храму показује спољашње поштовање према Светињи и ко је - када се говори о греховима и издаји закона Божијег - спреман да, слично Јуди, упита: "Јесам ли ја, Господе?", а који се ван храма очигледно клања овоме свету и његовим кумирима, и бестидно продајући веру и закон, стид и савест.

Дакле, са ким сте ви? Са ким - не овде и сада у храму, него тамо где ће вас срести искушење, где ће можда бити потребно примити неправедну част и богатство или ићи на крст за правду?.. Али, ви сте већ изабрали оно што треба: свако од вас је рекао: "Нећу дати пољубац као Јуда!". Пазите, не дајите овај адски пољубац, иначе ће он једнога дана палити ваша уста и срце адским пламеном! Свако од вас је обећао да ће исповедати Господа као благоразумни разбојник: пазите, исповедајте! Неће недостајати прилика за ово, јер је свет сада исто оно што је био и раније: сав у злу лежи и све вуче ка злу. Стојте храбро против овог зла и у себи и у другима ..." (1, 547).

"Лажни пророци века овог, рачунајући ту и многе који се званично зову "православнима", све гласније објављују приближавање "новог доба Светог Духа", "нове Педесетнице", "тачке Омега". А ово по пророчанству Православне Цркве и јесте управо оно царство антихриста. И баш у наше време, баш данас ово сатанско пророчанство почиње да се остварује са демонском силом. Сва духовна атмосфера савременог света је буквално заражена енергијом демонског искуства "ицијације": "тајна безакоња" осваја душе људске, желећи да освоји, чак, и саму Цркву Христову, колико год је то могуће.

Дакле, православни морају живети у страху Божијем, пазећи се да не изгубе благодат, која се ни изблиза не даје сваком, него само онима који се држе истинске вере и проводе живот у хришћанској борби и поштују као своје највише добро благодат Божију која узводи човека к небу. И са само колико опрезности треба да живе православни Хришћани у наше дане, када су са свих страна окружени лажним "хришћанством", које им нуди своја лажна искуства "благодати" и које је у стању да им изобилно цитира Свето Писмо и Свете Оце да би доказала та своја лажна искуства!

Православни!

Држите се чвршће благодати Божије која вам је дарована, не допуштајте да она постане ствар навике, не надајте се да ћете Истину Божију схватити људском логиком и разумом; знајте да Истину Божију не могу да достигну они који мисле само оно што је људско и који сматрају да се благодат Светог Духа може стећи ван Православне Цркве Христове. Истинско Православље по самој својој природи изгледа потпуно неумесно у ово демонско доба - личи на групицу презрених људи, чији се број све више смањује, на скуп фанатика усред "религијског препорода" овога света, инспирисаног злим дусима.

Али, дајте да нађемо утеху у потпуно јасним речима Господа нашег Исуса Христа: *"Не бој се, стадо мало! Јер је Отац изволео да вам да Царство."* Дакле, нека се сви истински православни припреме за предстојећу борбу и никада не забораве да ће победа у Христу увек бити наша. Он је обећао да *врата пакла неће победити Његову Цркву* (Мт. 16, 18), да ће Он због изабраних *скратити дане последње и велике патње* (Мт. 24, 22). И у најсуровијим искушењима морамо имати на уму заповест: *"Будите храбри: Ја сам победио свет"* (Јн. 16, 33).

Дакле, живимо онако како су живели истински Хришћани у сва времена очекујући крај свих ствари и Долазак нашег вољеног Спаситеља, јер *"Говори Онај Који свједочи ово: Да, доћи ћу скоро. Амин, да дођи, Господе Исусе"* (Откр. 22, 20) (Јеромонах Серафим Роуз 14, гл. 8).